

26è CONGRÈS NACIONAL
LA NOVA ESQUERRA REPUBLICANA

PONÈNCIA POLÍTICA

esquerra

Ponència política

Aprovada pel 26è Congrés Nacional,
l'1 d'octubre de 2011, a Girona

* Document pendent de revisió lingüística i d'estil

PART 1. CONTEXT POLÍTIC, ECONÒMIC I SOCIAL AL MÓN I ALS PAÏSOS CATALANS

Introducció

Des del darrer Congrés Nacional d'Esquerra Republicana, l'any 2008, els Països Catalans han sofert una profunda crisi d'ordre econòmic i social que repercuteix en la majoria de la ciutadania i que obliga a un canvi estructural —de formes i de fons— per recuperar l'esperança i refer la confiança en el futur i en la política.

Hi ha tres fets que resumeixen i ens ajuden a explicar la situació i el context actual del nostre país: en primer lloc, la greu crisi econòmica patida en l'àmbit europeu, espanyol i català, que afecta severament les classes mitjanes i treballadores del nostre país i que posa en qüestió els fonaments de l'estat del benestar; en segon lloc, la crisi de confiança ciutadana en la qualitat de les nostres institucions democràtiques; i finalment, l'augment de consciència en la ciutadania catalana que l'escapçada estatutària, el dèficit fiscal i les constants agressions de l'Estat cap a l'autonomia de les nostres institucions duen ineludiblement a la necessitat d'un horitzó de plena sobirania pel nostre país.

La situació política

A nivell mundial, la revolta als països àrabs —Tunísia, Egipte, Líbia, Síria...— iniciada el 2010 ha estat l'expressió més important dels darrers anys en relació a la demanda de més llibertats i més democràcia.

En l'àmbit europeu, la crisi econòmica —financera, immobiliària, de crèdit i del deute— i una gestió deficient han provocat canvis i alternances en molts governs —Gran Bretanya, Irlanda, Islàndia...— la majoria dels quals, ara estan encapçalats per uns partits liberals i/o conservadors que sota la bandera de l'austeritat i la necessitat d'aprimar l'estat del benestar han arraconat ideològicament una esquerra incapaç de bastir un discurs alternatiu per sortir de la crisi. Aquesta hegemonia ideològica conservadora, ha anat en paral·lel al creixement del suport a partits de l'extrema dreta —Suècia, Holanda, Àustria i Finlàndia... però també als Països Catalans.

Pel que fa al Principat de Catalunya, la polèmica resolució del TC —desmantellant l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, prèviament mutilat a través de l'acord Zapatero-Mas— ha sentenciat la inviabilitat de la proposta federal i de la via autonomista per augmentar l'autogovern. La sentència del TC ha estat l'ocàs del reformisme, entès com la possibilitat de construir una Espanya més amable, plural i respectuosa amb la diversitat. La voluntat històrica i conciliadora del catalanisme que cercava un encaix a Espanya ha estat sepultada davant del rebuig clamorós de la part espanyola. Com a conseqüència, l'independentisme i el suport popular a la creació d'un estat propi per a Catalunya han crescut de forma exponencial fins arribar a unes xifres sense precedents.

L'augment de la consciència a favor d'un estat propi —i de la seva necessitat— ens acosta a la majoria social independentista. Segons sondejos del Centre d'Estudis d'Opinió i de la Universitat Oberta de Catalunya, el percentatge de persones que es defineixen com a independentistes ha crescut més de 10 punts els darrers anys, superant ja el 25% de la població, i entre el 40 i el 50% dels ciutadans de Catalunya votaria sí en un referèndum d'independència. Les consultes per la independència han constatat efectivament, més enllà de les estimacions demoscòpiques, l'existència d'una notable base social independentista, alhora que han esperonat un procés de desacomplexament i augment de la consciència nacional pro estat propi. En paral·lel, però, als Països Catalans hem assistit a un augment destacat de vot del PP: al Principat, on ha recollit el vot de descontentament de l'electorat més espanyolista del PSC; a la Illes, on ha recuperat la majoria absoluta de l'anterior legislatura; i també, malgrat una lleugera reculada, al País Valencià, malgrat els múltiples casos de corrupció en què s'han vist implicats els seus dirigents.

Després de les eleccions del 28 de novembre del 2010, CiU governa la Generalitat de Catalunya, amb una majoria simple —62 de 135 diputats. Un Govern en minoria pal·liat pel suport del PP a la investidura i uns primers pressupostos de la legislatura que consoliden, per primer cop, retallades dràstiques en la sanitat, en l'educació i en els serveis socials. I en contraposició i paradoxalment, amb l'exempció a la tributació per successions a la població més acabalada i flirtejant amb la possibilitat de rebaixar l'IRPF a les rendes més altes —aquesta darrera, una aspiració verbalitzada per CiU i el PP.

A les Illes Balears i Pitiüses, el PP torna a recuperar el Govern en detriment de la majoria de progrés de què Esquerra Republicana havia participat amb responsabilitats de Govern. I al País Valencià, el PP, obté la meitat dels sufragis malgrat la crisi política que viu com a conseqüència dels processos judicials oberts, el deute de la Generalitat Valenciana, que ja supera el seu pressupost anual, o uns índex d'atur i de frau fiscal que superen amb escreix els de la mitjana estatal.

Les darreres eleccions municipals han consolidat l'hegemonia de la centredreta al mapa polític del Principat, donant una victòria a CiU que guanya a totes les comarques i governa les quatre diputacions —Barcelona i Tarragona amb el PP. També han augmentat de forma significativa les forces polítiques que defensen posicions xenòfobes i autoritàries. A les Illes i al País Valencià, el PP manté o recupera tots els grans ajuntaments en disputa. La Catalunya Nord, amb diferent calendari i un sistema electoral que fomenta clarament el bipartidisme, resta marcada clarament per la dreta en l'àmbit municipal i estatal mentre que l'esquerra conserva els Consells General i Regional, pendents de la futura reforma de l'administració territorial que cerca reduir les competències municipals i departamentals en favor de les comunitats de municipis i la regió.

La situació socioeconòmica

Des de finals de 2007, l'esclat de la primera gran crisi econòmica de la globalització i les seves conseqüències han marcat, gairebé en exclusiva, l'agenda política de tots els països. Després d'una dècada de creixement econòmic irracional i desequilibrat en una bona part dels països desenvolupats, l'enfoscament d'un sistema financer extremadament especulatiu ha fet trontollar l'estabilitat fiscal dels governs occidentals, la continuïtat de la integració monetària en l'àrea euro i ha malmès, potser de forma irreversible, sectors sencers de l'economia i destruït milions de llocs de treball.

L'aturada en sec del que semblava un il·limitat flux de crèdit barat, que havia alimentat a Estats Units i en gran part d'Europa les bombolles immobiliària i del consum, es va traslladar a l'economia productiva, amb l'entrada en una recessió i destrucció d'ocupació sense paral·lel en els darrers cinquanta anys. No obstant això, les dificultats financeres generalitzades no ens han d'amaiguar l'existència d'altres factors determinants en l'actual conjuntura econòmica. L'emergència de nous grans actors en els mercats mundials (Brasil, la Xina, Índia, etc) apunten clarament cap a un autèntic canvi d'ordre econòmic internacional, que està alterant la posició fi-

nancera (creditors i deutors) tradicional dels països i introduint fortes tensions, per exemple, en els mercats mundials de primeres matèries, com a resultat d'un increment notable de la demanda.

Les primeres afectacions sistèmiques de la crisi es van manifestar, lògicament, en el sector financer, obligant a la majoria de governs occidentals a bastir àmplies operacions de rescat, dotats amb quantiosos recursos públics, per tal de garantir la mateixa supervivència del sistema financer. En aquest procés van aflorar, al coneixement general, pràctiques legals però arriscades i imprudents per part dels gestors responsables de la majoria d'entitats, que havien posat al caire de la fallida. En resposta a aquestes pràctiques, alguns països, des de l'Estat Units a Islàndia, han iniciat processos judicials d'exigència de responsabilitats als directius implicats, però aquest és un procés en el qual cal avançar de manera més decidida, especialment en el cas de Catalunya i de l'Estat espanyol, a on només hi ha hagut demanda formal de responsabilitats als gestors en els casos d'irregularitats legals manifestes (cas, per exemple, de la Caja Castilla-La Mancha).

El procés de rescat del sistema financer a l'Estat espanyol, que ha demanat la injecció d'uns 120.000 M€ públics, ha adoptat la forma d'una reordenació profunda del sector, afectant principalment al segment de les caixes d'estalvi, particularment important per a l'economia catalana. El procés de reordenació bancària no ha comportat només una dràstica reducció del nombre d'entitats (de 45 a 12), sinó que també han comportat un canvi radical en la naturalesa de les caixes, que s'han vist obligades per llei a bancaritzar-se, abandonant en gran mesura el seu caràcter mutual, de fundació popular i profund arrelament territorial. Per a la majoria de caixes catalanes, el nou mapa d'entitats financeres ha comportat el desplaçament dels seus centres de decisió fora de Catalunya, de manera que de 10 entitats catalanes només 3 conserven la seva seu al Principat. Per acabar de caracteritzar correctament aquest procés, cal afegir que amb tot els processos de fusions i integracions del sector de les caixes, queda desatès un segment molt ampli del mercat financer minorista (tant pel que fa als estalviadors com als clients d'actius) que, en el futur, caldrà cobrir amb noves fórmules financeres que permetin la intermediació eficient entre el petit estalvi i els projectes empresarials o públics de reduïda dimensió i abast territorial molt delimitat.

Paradoxalment, un cop estabilitzat el sistema financer dels països desenvolupats amb considerables aportacions de recursos públics, el següent sector sistèmicament afectat per la crisi ha estat la pròpia administració pública. Primer, per les reticències creixents dels operadors financers a sostenir els continuats increments de deute públic de determinats països (especialment en el sud de la zona euro, però també als Estats Units) i, després, per les maniobres de determinats especuladors que intentaven treure'n profit de les tensions en els mercats de deute.

En qualsevol cas, el conjunt d'administracions públiques occidentals han vist com la gravetat de la recessió econòmica afectava de forma profunda el sanejament dels seus comptes. En l'origen d'aquest desequilibri es troba, de forma destacada, la dràstica reducció dels ingressos fiscals derivada de la contracció econòmica del període 2008-2010, la qual s'ha vist més o menys amplificada pels desequilibris pressupostaris estructurals i específics de cada estat o de cada administració. L'increment dels dèficits públics i les dificultats per a trobar finançament per als mateixos

ha provocat la intervenció dels organismes monetaris internacionals (especialment el Banc Central Europeu i el Fons Monetari Internacional), els quals han imposat, com a recepta única, una disciplina fiscal extrema. Aquest condicionant ha estat traslladat, en el cas d'Espanya i de Catalunya, a una política de retallada de la despesa pública, particularment intensa en les funcions de despesa social (salut, sanitat i protecció social). Tanmateix, aquestes polítiques de retallades en l'estat del benestar ha estat compatible amb una reducció de la fiscalitat sobre les grans fortunes personals, tant a l'Estat (retirada de l'impost sobre el patrimoni) com a Catalunya (supressió de l'impost de successions per a les grans fortunes realitzada pel nou govern de CiU).

Així mateix, a Espanya el debat obert sobre el necessari control dels dèficits públics ha estat aprofitat per diversos sectors dels dos grans partits estatals (PSOE i PP) per a replantejar, d'una banda, la limitació de l'autonomia financera de les administracions públiques territorials (CCAA i ens locals) i, d'altra banda, un procés més profund de recentralització de les competències autonòmiques i, fins i tot, la reducció de determinats nivells institucionals. En el primer cas, han assolit la reforma constitucional per a la limitació del dèficit públic, mentre que en el segon encara no s'ha operat les modificacions legislatives corresponents, encara que no són descartables per al futur immediat.

A Espanya, els darrers dos anys, el Govern de Madrid, com a l'estat francès ho ha fet el govern de París, ha emprat un seguit de programes de reforma econòmica que han tingut com a principals damnificades les classes treballadores i mitjanes, amb l'ampliació de l'edat de jubilació, la reducció dels salaris als treballadors públics, així com del seu nombre d'efectius, acompanyat d'un cert desmantellament del sector públic, l'augment d'impostos indirectes o la reforma de la negociació col·lectiva. A nivell català, aquestes reformes econòmiques han pres la forma de retallades socials que han afectat sectors claus de l'estat del benestar com l'educació, la salut i els serveis socials, posant en risc aquells elements públics que han permès l'emergència i el manteniment de les classes mitjanes i treballadores al nostre país. Així, l'ascensor social que significa l'estat del benestar està qüestionat per la crisi econòmica i per les polítiques liberals dels diferents nivells governamentals, posant en qüestió els mecanismes dels quals s'ha dotat la societat per garantir la cohesió social.

A l'Estat espanyol s'ha passat d'1,8 milions d'aturats a finals de l'any 2007 als prop dels 5 milions el 2011, malgrat que el mateix Alfredo Pérez Rubalcaba havia pronosticat la plena ocupació en la vigília de la campanya electoral de març de 2008, la qual cosa dona fe —en el millor dels casos— de la falta de previsió i anticipació a la crisi econòmica i d'un profund desconeixement de la realitat dels mercats i de la situació econòmica real del país. A principis del 2011, a Catalunya hi havia 727.000 aturats, al País Valencià 600.000 i a les Illes Balears 114.000 —segons dades de l'EPA. D'aquests, n'hi ha un gran nombre que han esgotat totes les prestacions. La Catalunya Nord tampoc s'escapa d'aquesta tendència negativa, amb un 13,3% d'aturats el primer trimestre de 2011, essent el tercer departament per la cua en nivell d'ocupació a l'estat francès continental segons dades de l'INSEE.

Als Països Catalans, la greu crisi econòmica és doble: a la crisi economicofinancera que sacseja Europa, s'hi ha d'afegir l'endèmic dèficit fiscal que patim, agreujat per l'incompliment del govern espanyol del fons com-

petitivitat, o d'una política d'inversions —l'AVE entre moltes d'altres— que no ha prioritzat els corredors econòmics sinó una concepció d'una Espanya secular i reculada en el temps, centralista i radial que potencia econòmicament la seva capital, Madrid.

En matèria energètica i mediambiental, el greu accident de la central nuclear de Fukushima que ha provocat efectes devastadors encara per identificar, ha revifat el sentiment i la urgència de replantejar-se el model energètic a Occident i, en particular, l'ús de l'energia nuclear. Alemanya ha fet el primer pas i ha anunciat el desmantellament de totes les plantes nuclears pel 2022. Això afegeix més incertesa encara al panorama energètic mundial i a les conseqüències polítiques i geoestratègiques que se'n poden derivar. En un altre ordre, s'ha constatat el fracàs repetit de les darreres cimeres sobre el canvi climàtic, que no han reeixit en renovar un acord de reducció de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle que doni continuïtat al Protocol de Kyoto, que expira el 2012. Afortunadament, la manca d'acord internacional es veu parcialment compensat per la bona actitud demostrada per la Unió Europea, qui està plenament compromesa amb el compliment de Kyoto, i que ja està desplegant el paquet energia-clima per assolir una reducció del 20% de les emissions en el període 2013-2020. Els catalans, com a europeus, hem de seguir aspirant a un bon acord internacional que ens permeti afrontar la lluita contra el canvi climàtic i l'adaptació als seus futurs impactes de manera col·lectiva i decidida. Tanmateix, el fet que els acords hagin estat insatisfactoris i insuficients no pot ser una barrera per justificar la nostra inacció. El país, els municipis i les empreses han de seguir autoexigint-se objectius ambiciosos de reducció de les emissions, per tal d'avançar en aquest exercici d'autoresponsabilitat envers el medi i nosaltres mateixos.

La situació social

La incertesa sobre el futur que ha provocat la brutalitat de la crisi econòmica, la irritació davant els atacs que ha rebut la nació per part de diverses institucions estatals i l'evident manca de respostes operatives i contundents per part dels poders polítics, juntament amb un procés d'erosió de la seva legitimitat i de la imatge de la política, en part promoguda des de diversos sectors de la dreta, han disparat la desafecció de la ciutadania en relació a la política, manifestada amb l'increment de l'abstenció, el vot en blanc o el vot nul en diverses conteses electorals recents, així com amb l'aparició de moviments ciutadans que expressen, per vies institucionals, el desig de canvis en profunditat en el sistema polític. En aquest sentit, els polítics —o la classe política com a terme que es reitera i que dibuixa una mena de casta privilegiada— han passat a ser considerats de forma general, com una part del problema i no de la solució.

S'ha produït una ofensiva descarnada de l'espanyolisme, molt visible al País Valencià i a les Illes Balears i Pitiüses, concretada en el tancament de les emissions de Televisió de Catalunya al País Valencià; la censura i la manipulació sistemàtica del mitjà de comunicació públics; l'incompliment de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV), amb la residualització de les anomenades línies en valencià a l'ensenyament públic i la nul·la presència d'aquestes línies en l'ensenyament concertat i privat, tot això amb la intenció conscient i premeditada d'afavorir-ne la desaparició; o l'inici de mesures contra la normalització lingüística a les Illes com a carta de presentació del PP balear en el seu re-

torn. També a la Franja de Ponent, amb la voluntat declarada de tombar el minso reconeixement del català que es va produir durant la passada legislatura i un renovat impuls al secessionisme lingüístic, agreujat pel litigi produït arran de la secessió del Bisbat de Lleida. A la Catalunya Nord, malgrat els reconeixements en favor de la llengua catalana fets a nivell local o estatal amb la modificació de l'article 75 de la Constitució francesa, que inclou les llengües regionals com a patrimoni de la República, la seva traducció pràctica és escassa en els millors dels casos, com el Consell General o l'Ajuntament de Perpinyà, o directament nulla pel Govern de París, que segueix rebutjant de dotar d'un marc jurídic al català. A Catalunya, aquest procés ha estat més subtil. La paralització de la substitució de les províncies per vegueries, la congelació de la Llei del cinema amb un retorn a les velles pràctiques, el protagonisme mediàtic del PP i un vigorós atac a la immersió lingüística combinat amb la seva irrupció institucional o el desmantellament de les delegacions catalanes —ara subordinades a l'acció política exterior de les ambaixades espanyoles— són indicis plausibles d'un canvi de paradigma.

PART 2. DIAGNOSI: L'ESQUERRA NACIONAL DESPRÉS DE L'ESFONDRA DE L'AUTONOMISME

Esquerra Republicana va aconseguir, durant el cicle 2003–2004, els seus millors resultats electorals des dels temps de la República, tot situant-se com a tercera força al Principat, augmentant la seva representació al País Valencià i a les Illes, reforçant la seva participació a les institucions europees i incrementant fins a 8 escons la seva representació al Congrés de Madrid. Menys d'una dècada després, Esquerra Republicana ha patit una forta reculada molt severa a les eleccions catalanes de novembre de 2010, passant de 21 a 10 diputats, i a les eleccions municipals del 2011 perdent un 24% dels vots respecte el 2007.

Els resultats de les darreres eleccions al Parlament de Catalunya representen, doncs, la fi d'un cicle polític a Catalunya amb un conjunt d'èxits i fracassos com a país, en què l'avenç de l'independentisme i els anhels de sobirania política i de justícia social en la societat catalana resten orfes d'un projecte polític que articuli una majoria social.

En el conjunt complex de causes d'aquesta davallada, hi ha una sèrie de factors de caràcter conjuntural, com la profunda crisi econòmica, que ha passat factura als governs al llarg i ample d'Europa, la mala imatge del Govern Catalanista i d'Esquerra i la incapacitat d'afrontar-la, o les formes en la reedició del Govern d'Entesa; però també ha estat el resultat d'una mala gestió interna i externa d'Esquerra Republicana durant aquests darrers anys, que ha anat des de la descoordinació i les contradiccions entre l'estratègia de partit i les responsabilitats de Govern, fins al conflicte generat a l'entorn del Congrés Nacional d'Esquerra Republicana del 2008, fruit del qual es consolidava la imatge d'un partit dividit i incoherent, incapaç de gestionar la pluralitat interna, que anava perdent credibi-

litat i centralitat respecte el debat polític, les qüestions de país i la sortida de la crisi econòmica.

El resultat de tot plegat ens porta a que avui Esquerra Republicana és un partit afeblit, castigat com a marca electoral, amb poca credibilitat entre una part important del nostre electorat tradicional, amb un percentatge de fidelitat de vot molt baix, amb una certa desmotivació dels quadres territorials i sectorials i una notable desconexió respecte de les seves bases també desmotivades i desorientades, la societat civil organitzada, intel·lectuals i persones generadores d'opinió.

Tanmateix, el partit segueix comptant amb una base territorial sòlida des de la qual pot començar a caminar de nou. Amb gairebé 150 alcaldes i 1.500 regidors en el territori hem mantingut —i fins i tot incrementat— la nostra presència com a força municipal als municipis petits i mitjans, allà on la feina de proximitat pot compensar amb més força la imatge del partit a nivell nacional i on l'aparició d'alternatives a l'espai sobiranista ha estat menor. Aquesta visió contrasta amb els mals resultats força generalitzats a les concentracions urbanes, amb la dolorosa pèrdua de la representació institucional i amb l'erosió de l'espai polític que s'havia ocupat. Aquesta devallada a les concentracions urbanes ha estat motivada, entre d'altres, per la devaluació de la nostra marca electoral; per la manca d'estratègia coordinada d'aliances; per, en alguns casos, voler ser a Govern pel sol fet de ser-hi i, en altres, per la poca visualització del partit en determinats pactes.

El mapa polític recent del país es defineix segons un escenari complex:

- CIU obté uns resultats que li donen una clara i inèdita posició dominant a tots els nivells de les administracions catalanes i arreu del territori: el Govern de la Generalitat de Catalunya, les alcaldies de diverses ciutats grans —Barcelona i Girona, per exemple, per primer cop— i les quatre diputacions provincials —la de Barcelona també per primer cop—, de manera que consolida els resultats de les catalanes basades en l'oposició i el canvi frontal en relació al Govern d'Entesa anterior. CiU capitalitza l'opció de qui el veu com un instrument útil per sortir de la crisi, sobre la base d'un programa de prioritització de l'activitat econòmica i de retallades en el sector públic, i creïble als ulls de l'electorat com a garantia d'un avenç nacional ordenat i gradual que posa èmfasi en la consecució d'un pacte fiscal amb l'Estat.
- El PP amplia la seva presència territorial, entra a ciutats mitjanes, estenent-se en clau de «primàries» espanyoles, tot fent servir un discurs antisocialista, anti Govern d'Entesa i paraxenòfob respecte la immigració i de reacció a la crisi econòmica. En clau sobiranista de fons, el creixement del PP al Principat representaria una reacció contra l'esperit del 10J i de les consultes per la independència, respecte del qual —i òbviament— va quedar aïllat.
- El PSC treu els seus pitjors resultats a les catalanes i a les municipals, després de navegar en un mar de contradiccions respecte el posicionament de defensa dels interessos del país i de patir l'impacte de la crisi econòmica, de manera que acusa una greu desmobilització del seu electorat, i paga electoralment així la lleialtat a un president Rodríguez Zapatero i a un PSOE en decadència electoral. El

seu espai polític s'ha vist reduït en benefici de CiU i en benefici de noves opcions populistes pressumptament dirigides a la regeneració política.

- Si bé lleugerament a la baixa, ICV manté el suport electoral a les eleccions catalanes. Però a les municipals també ha vist perdre feus importants. És un partit ben posicionat en el seu espai polític i intenta capitalitzar les veus alternatives al programa de retallades i la indignació del carrer vers el sistema polític.
- Quant a les forces independentistes que pretenien rendibilitzar la reducció de les expectatives electorals d'Esquerra Republicana en el període 2004–2010, Reagrupament i SI, si bé a les eleccions del Principat van ser opcions seguides per una part del nostre antic electorat, després de les eleccions municipals han vist notablement reduïdes les seves expectatives d'esdevenir una alternativa efectiva i d'abast nacional a Esquerra Republicana. Tanmateix, l'augment de suport a les CUP a les darreres eleccions municipals indica la configuració d'un nucli de vot de caràcter alternatiu, d'esqueres i independentista, que s'ha nodrit parcialment d'antic electorat nostre i també ha incorporat nous votants al segment independentista, mitjançant una acció de proximitat municipal.
- Una creixent diversitat d'opcions polítiques amb representació institucional i un augment del vot cap a formacions polítiques que creixen a costa de l'anterior hegemonia del PSC-PSOE, recolzades en discursos populistes, antipolítics i xenòfobs.
- Finalment, cal atendre també l'evolució de l'absència, del vot en blanc i del vot nul, com a expressió creixent de la desafecció cap als partits polítics, així com de la creixent percepció de la manca d'utilitat de la política de partits a l'hora de plantejar solucions als dèficits democràtics actuals, i de la preponderància del poder financer per damunt del poder polític. Certament, els nombres absoluts de vots amb què els nostres representants surten escollits han anat disminuint en la darrera dècada.

Com es pot comprovar, després de les eleccions al Parlament de Catalunya de 2101 i de les municipals de 2011, el mapa català es defineix per l'avenç de l'espai del liberalisme conservador i per l'orfanat de l'espai de l'esquerra. CIU ha aconseguit aglutinar bona part del vot catalanista i de progrés, explotant la idea de canvi en un context de crisi econòmica i de cruïlla nacional. Així l'espai del catalanisme d'esqueres queda amb un PSC que ha aconseguit els pitjors resultats de la història, una Esquerra Republicana que torna als nivells de la dècada de 1990 i un ICV-EUiA que es manté però sense tenir vocació de majoria. Aquesta situació de debilitat del catalanisme d'esqueres farà que aquest espai es redefineixi en el present cicle electoral, procés on es veurà afavorit el partit que millor combini la defensa de l'estat del benestar i del progrés nacional: el catalanisme a favor de l'estat del benestar i contra les retallades i l'esquerra a favor del dret a decidir.

Tanmateix, i paradoxalment, els pitjors resultats per Esquerra Republicana s'han donat en una conjuntura en què una part de l'opinió pública catalana segueix virant cap a l'independentisme, i s'eixamplen tant les veus crítiques cap al programa econòmic neoliberal com la vindicació d'una evolució radicalment democràtica de les institucions: les tres senyes d'identitat

més distingibles del perfil d'Esquerra Republicana sobre el paper.

Aquest retrocés resulta a priori difícil d'entendre si a aquest viratge demoscòpic li afegim els èxits aconseguits per Esquerra Republicana al govern del Principat, des de la Llei de consultes, la Llei de serveis socials, la Llei del cinema, així com els consensos assolits en relació als pactes nacionals en matèria educativa, d'immigració o d'innovació, absolutament eclipsats per la manca de relat polític de l'obra de govern, tant atribuïble al Govern com als seus partits, i la deteriorada imatge del Govern d'entesa encapçalat per José Montilla.

Tanmateix, aquesta anomalia entre els resultats i la conjuntura no hauria de convidar Esquerra Republicana a l'autocomplaença, a interioritzar o a pensar que és l'electorat qui s'ha equivocat. Ans al contrari, el fet de retrocedir electoralment en un moment de crisi econòmica i políticament propici des del punt de vista nacional i amb una obra de govern prou sòlida al darrere, ens indica que, sense cap mena de dubte, s'han comès seriosos errors que cal analitzar per tal d'esmenar-los.

Hem d'assumir que aquest retrocés està en bona part motivat per la manca de tangibilitat dels resultats de l'acció política d'ERC durant l'última legislatura. Els resultats tant de la Llei de Consultes, com de la Llei del Cinema, o de la creació de les Vegueries, no han tingut efectes perceptibles immediatament per la ciutadania, ans al contrari, en no tenir-los han pogut ser percebuts com a esforços d'una certa futilitat en un moment en què calia prendre mesures per evitar una crisi de terribles dimensions com la que estem patint. Altres casos, com el de la Llei de Serveis Socials, o els pactes nacionals en matèria educativa, d'immigració o d'innovació, probablement no han estat entesos per la ciutadania, ja sigui per l'especificitat del seu abast, o sobre tot per l'obsessió del tripartit en evitar que es pogués entendre que havia prevalgut la posició d'alguna de les forces que l'integraven. Aquesta neutralització recíproca ha comportat la confusió i la insatisfacció de votants de totes tres formacions. Això ha afectat especialment els votants d'Esquerra Republicana que per la seva ideologia no poden assumir victòries a mitges que potser satisfarien votants de grups més moderats i conformats amb l'estatus quo. Així doncs, tot i que l'esforç polític hagi estat molt important i s'hagin aconseguit fites positives pel país, certament s'han produït errors que cal analitzar per tal d'esmenar-los. En aquest sentit, cal recordar primer de tot l'origen dels èxits aconseguits els anys 2003–2004: l'estratègia i la tàctica d'Esquerra Republicana.»

— En primer lloc, l'estratègia: l'esquerra nacional, la construcció d'un gran espai de centreesquerra catalanista, de signe independentista, capaç de disputar l'hegemonia del catalanisme i de l'esquerra catalana a CiU i al PSC respectivament; un espai, d'altra banda, amb una clara vocació de Països Catalans, capaç d'articular-se a nivell de País Valencià i les Illes.

— En segon lloc, la tàctica: presentar-se davant la societat com un partit diferent, que contemplava el Govern com una mera eina al servei d'objectius socials i nacionals ambiciosos, i que comptava amb un projecte a mig termini —la reforma de l'Estatut de Catalunya— que establia un pont entre l'objectiu a llarg termini d'Esquerra Republicana de construir una república catalana social, de dret i democràtica, i les batalles que Esquerra Republicana lliurava

en el seu dia a dia institucional a diferents fronts, socials i/o nacionals.

És constatable que l'estratègia no ha variat fonamentalment des d'aleshores: Esquerra Republicana ha mantingut en tot moment viu el projecte de l'esquerra nacional, adoptat per majoria el 24è i el 25è Congrés d'Esquerra Republicana, fins i tot tenint en compte que han existit sensibilitats internes proclives a accentuar el perfil nacional del partit en detriment del social o viceversa. Tampoc no ha variat fonamentalment l'entorn en què aquesta estratègia es desenvolupava: els mitjans de comunicació hostils al projecte d'Esquerra Republicana, tot sovint citats com a origen de les successives davallades electorals del partit, ja hi eren l'any 2004. I si bé no en podem menystenir els efectes ni la capacitat de construir un relat bel·ligerant cap a les nostres posicions polítiques, tampoc no ens pot servir de coartada per eludir responsabilitats. Per tant, l'origen d'aquestes davallades cal trobar-lo fonamentalment a la tàctica, i en les formes en què aquesta es desplega, emprades per Esquerra Republicana. I és aquí on s'han pogut observar variacions importants respecte a allò que feia el partit abans i durant el cicle 2003–2004, variacions que s'observen particularment des del final de la reforma de l'Estatut de Catalunya:

— Desaparició del projecte a mig termini: amb el pacte Mas–Zapatero l'ambiciosa reforma de l'Estatut que Esquerra Republicana havia impulsat va quedar retallada i neutralitzada. L'absència d'un Pla B va dur el partit a sumir-se en una certa desorientació, primer pel que fa al sentit del vot davant l'Estatut retallat, i després pel que fa a la manera de gestionar l'escenari postreforma estatutària. Tampoc vam saber donar una resposta adequada davant de la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut, amb la posterior manifestació de caire sobiranista del 10 de juliol. Esquerra Republicana no disposa, avui en dia, de cap projecte a mig termini —a 4-5 anys vista— que sigui capaç de reproduir les virtuts que presentava el projecte de reforma de l'Estatut: 1) plantejament d'un objectiu ambiciós però realista, que atregui tant l'electorat més ideologitzat com el més moderat; 2) unificació, en un sol projecte, dels eixos nacional i social del programa del partit; 3) pont entre l'objectiu a llarg termini del partit i les seves batalles immediates; i 4) debilitament de les forces polítiques rivals, obligades a escollir entre acceptar uns objectius massa ambiciosos pels seus designis o rebaixar el seu llistó nacional i social davant l'opinió pública. Probablement, a dia d'avui, el projecte que recull bona part d'aquestes virtuts és el concert econòmic, un objectiu social i nacional que Esquerra Republicana va situar a l'agenda política en solitari durant la dècada de 1990 i que ara com ara està àmpliament acceptat pels diferents sectors socials i polítics del país. Tanmateix, el concert econòmic per si mateix, actualment, ja no satisfà les aspiracions d'una part important de la societat i l'electorat i, per tant, només pot ser una part (indispensable, això sí), d'un full de ruta més ampli cap a la sobirania i la justícia social.

— Increment de la importància donada al fet d'estar al Govern per se: arran del cicle 2003–2004, es va instal·lar a Esquerra Republicana la idea que el fet de governar era un bé en si mateix, en tant que era l'únic lloc des d'on es podia aplicar el programa del partit, parcialment o total. Aquesta concepció tàctica es va estendre a tots els àmbits institucionals en què el partit operava, des dels ens locals fins

les institucions autonòmiques. Es va restar crèdit a la idea que exercir d'oposició activa podia servir per obtenir rendiments electorals a mig i llarg termini que redundessin en un reforçament del projecte d'Esquerra Republicana, tot i que les experiències d'oposició que s'han donat en els darrers anys tampoc no han donat els rendiments esperats. D'aquesta manera Esquerra Republicana va enviar un missatge d'incoherència al seu electorat, entre la fermesa demostrada finalment davant l'Estatut retallat i la sensació que determinades decisions del segon Govern d'Entesa com l'acord de finançament, l'immobilisme davant de la sentència del TC... es prenien per mantenir-se en un Govern malgrat que aquest no tingués un full de ruta social i nacional clar. Sovint, les contradiccions de ser un partit minoritari en un Govern fet en coalició amb partits que no compartien els nostres objectius com a força política, i gens disposats a posar en qüestió l'ordre constitucional, ens han dut a voler mostrar una contundència en les formes desproporcionades i que no es corresponien amb la migradesa dels objectius nacionals en joc. Per altra banda, els èxits associats a la gestió política de les nostres conselleries de Govern en àmbits sectorials —cultura, comerç, turisme, internacionalització, acció social, governació— no van arribar degudament al nostre electorat.

De la combinació d'ambdós factors, a ulls d'una bona part de l'electorat republicà, es va produir:

— Pèrdua de perfil propi i crisi de credibilitat d'Esquerra Republicana: la desaparició del projecte a mig termini del partit, unida a la tàctica d'entrar al Govern de la Generalitat de Catalunya a qualsevol preu l'any 2006, va transmetre entre una part important i creixent de l'electorat d'Esquerra Republicana la sensació que el partit entrava a Govern pel simple fet d'entrar-hi; és a dir, allò que ja feien altres partits com el PSC o CiU, la qual cosa va disminuir el nostre valor afegit dins l'oferta electoral existent, i va dificultar que el partit tingués la credibilitat suficient com per plantejar objectius nacionals i socials ambiciosos en el moment de les cites electorals. Aquesta percepció entre l'electorat d'acomodament a les institucions es va gestar amb la signatura de l'Acord d'Entesa amb el PSC i ICV, després de les eleccions catalanes de 2006, una vegada havíem estat expulsats del Govern i després d'haver mantingut una actitud massa dubitativa vers els nou Estatut. Tanmateix, aquesta percepció d'acomodament institucional es va anar intensificant progressivament durant tota la legislatura del Govern d'Entesa. En alguns sectors, incloses les nostres bases electorals, es va percebre que més que estirar del carro havíem pujat dalt del carro.

A aquestes tribulacions tàctiques s'hi ha sumat una deficiència metodològica que ha dificultat la revisió a fons de la tàctica del partit:

— Dificultat per gestionar la diversitat interna i conduir els debats cap a punts de consens: la cultura política d'Esquerra Republicana, amb tots els elements positius que comporta, arrossega també una important deficiència pel que fa a la resolució de les diferències internes que són connaturals a qualsevol partit polític, i encara més en aquells que tenen vocació d'esdevenir partits de majories. L'encaix entre les diferents posicions en els debats, en lloc d'intentar conduir-se per la via del consens, s'ha

produït normalment mitjançant confrontacions que han finalitzat en precaris equilibris entre majories i minories, les quals tot sovint han acabat donant-se l'esquena mútuament. Aquesta dinàmica, combinada amb una certa idea que el partit s'enforteix a base de depurar-se, i amb una certa erosió dels espais de participació democràtica del partit i l'absència d'eines per copsar amb precisió la deriva electoral del nostre votant, ha acabat minant la base del creixement d'Esquerra Republicana. I el que és pitjor: ha impossibilitat una lectura de l'efectivitat de les tàctiques emprades en funció dels resultats electorals aconseguits. En aquest sentit, la pèrdua de suport electoral d'Esquerra Republicana que ens brinda la demoscòpia assenyala una caiguda més pronunciada després de la divisió interna del Congrés Nacional de 2008, on es gesten les escissions patides i que ens han restat prop de la meitat dels vots a les catalanes del 2010.

Aquesta suma de desorientació programàtica, governamentalisme tàctic, crisi de coherència i credibilitat i divisió interna ha conduït una part important de l'electorat a veure'ns com un partit sense un projecte clar, acomodats a les institucions, desdibuixats pels partits amb qui hem mantingut aliances —particularment pel PSC— i incapaços de reformular-se i revisar la seva actuació sense patir cismes interns.

En aquest sentit, és dubtós que si el 2006 Esquerra Republicana hagués fet un altre president les coses haguessin estat particularment diferents. Durant els anys 80, el soci preferent d'Esquerra Republicana va ser CiU, i els resultats no van millors. Al 2006 difícilment es podia pactar amb qui havia afaitat el nou Estatut a la Moncloa sense caure en greus contradiccions. El problema no és amb qui governar, sinó per a què. Si mirem el cas dels municipis petits i mitjans on hem estat governant, les darreres eleccions municipals han registrat avenços en aquells municipis on érem a govern amb la força suficient com per aplicar el nostre programa i visualitzar-ho, mentre que tot sovint hem retrocedit allà on el sentit polític de la nostra participació en un govern quedava desdibuixat.

Esquerra Republicana només ha aconseguit créixer quan ha mantingut un projecte propi i quan ha tingut un projecte capaç de crear un vincle emocional entre els nostres objectius polítics i els interessos i els desitjos dels nostres electors. Quan Esquerra Republicana perd aquest valor diferenciador, deixa de ser atractiva com a opció electoral, encara que la seva contribució al progrés del país hagi estat remarcable, fins i tot indiscutible. Ens cal, doncs, reformular el projecte d'Esquerra Republicana i definir una nova estratègia que s'adapti al nou cicle polític postestatutari i que respongui a les necessitats que planteja una societat que ha canviat molt en els darrers 15 anys. Una etapa en què, a diferència del passat —fins i tot pel que fa al cicle 2003–2004—, Esquerra Republicana ja no s'ha de definir com a oposició —i menys encara com a complement— al PSC i a CiU, sinó de manera independent a ells, i en què haurà de definir les seves decisions tàctiques en funció dels objectius estratègics que aquelles permetin assolir a mig i llarg termini; una previsió que caldrà fer particularment allà on Esquerra Republicana no pugui governar en solitari i quan s'hagi de moure en la disjuntiva entre establir acords de govern amb altres forces polítiques o restar a l'oposició. Una Esquerra Republicana renovada amb un projecte adaptat a l'etapa postreforma de l'Estatut ha d'ésser capaç de rendibilitzar electoralment una conjuntura externa certament favorable.

Finalment, tampoc no podem deixar de valorar la fortalesa d'alguns dels nostres adversaris polítics i la seva capacitat d'influència, concretament de CiU, que va ser descavalçada del govern després de 23 anys ininterromputs. El discurs de la centredreta nacionalista, amb un poderós entorn mediàtic, social i intel·lectual, ha accentuat les nostres contradiccions amb un discurs frontal i agressiu al qual han estat permeables bona part dels nostres quadres i bases electorals tradicionals i que, a més, ha desmoralitzat part de la nostra militància. Entre d'altres, perquè CiU, durant el seu pas per l'oposició —probablement més per necessitat que per convicció—, ha verbalitzat un discurs sobirania, insòlit en etapes precedents.

PART 3. CIUTADANIA I DEMOCRÀCIA: EL REPUBLICANISME

La globalització econòmica no ha anat acompanyada d'una globalització política que garantis el control del mercat per part de l'administració pública. Els diferents nivells governamentals —fins i tot els supra-estats— han quedat supeditats al poder econòmic i financer, limitant la capacitat de resposta de la política enfront a les demandes socials.

A nivell social, el creixement de l'individualisme posa en qüestió els vincles comunitaris que afavoreixen la cohesió social. S'accentua la sensació de soledat, d'indefensió i d'inseguretat individual, sobretot en moments de crisi econòmica com l'actual que comporten un retrocés dels drets, de les llibertats i dels mecanismes de protecció social.

La ciutadania responsabilitza de la situació als poders públics, els quals veuen com s'accentua una desafecció provocada per l'excessiva institucionalització i burocratització de la política que l'allunya de la població —a banda d'episodis de corrupció que afavoreixen el desprestigi de la dedicació als afers públics.

Tot això mina la confiança de la ciutadania envers la política i amb la democràcia actual. Però la política continua sent l'única manera de vertebrar amb justícia la conflictivitat social. Per això cal trobar la manera de recuperar la confiança i la complicitat amb la ciutadania. Una nova manera de fer política que retorni el poder democràtic a les persones.

Reivindiquem el republicanisme

Esquerra Republicana fonamenta la seva acció política en el republicanisme, és a dir, en la lluita per la llibertat, entesa com a no dominació. Aquesta opció radical per la llibertat fa que Esquerra Republicana treballi per la justícia social i la socialització de la riquesa —defensa de l'estat del benestar, de l'economia productiva sostenible enfront a l'especulativa, de l'organització democràtica del treball, del desenvolupament sostenible— i per la llibertat nacional —construcció de l'estat català en el si de la Unió Europea. Dos objectius po-

lítics indestruïbles, als quals s'hi suma el compromís cívic i democràtic que defineix el model de ciutadania i de societat que volem construir com alternativa al de l'individualisme i del neoliberalisme.

Des d'Esquerra Republicana volem posar en valor el pensament polític republicà en totes les seves vessants, més enllà de certa tendència a reduir el seu significat en oposició a la monarquia com a fórmula de govern. No obstant, és important mantenir viva la tasca de no legitimació de la monarquia borbònica reinstaurada a Espanya des de la mateixa dictadura, i avalada durant la transició des de la seva condició d'irresponsabilitat constitucional davant la ciutadania, de forma que es manté de forma antidemocràtica una realitat política i simbòlica de la unitat del regne d'Espanya, que atresora uns privilegis que encara resten fora del control democràtic.

Tanmateix, el nostre republicanisme beu del principi de la no dominació i de la llibertat individual, només limitada per la prevalença del principi del bé comú, la llibertat col·lectiva. Un binomi com el de la justícia social i la llibertat nacional que es construeix a partir dels conceptes de ciutadania i de democràcia.

En l'actual context de crisi de valors i de desprestigi de la política, cal revaloritzar els atributs històricament associats al republicanisme —valors com la igualtat, la llibertat i la fraternitat; actituds com la coresponsabilitat, l'empatia i la cooperació; la proximitat i el diàleg...—, donant-los-hi un paper protagonista paral·lel a la justícia social i a la llibertat nacional que doni resposta a les demandes de la ciutadania de més llibertat i més democràcia.

Ciutadania: la llibertat individual

La llibertat és el conjunt de drets que doten la persona de la condició de ciutadania. Uns drets universals i incondicionals que queden recollits a la Declaració Universal dels Drets Humans de l'ONU i en els tractats de les seves agències. Són els drets civils: dret a la vida a la llibertat personal, a la propietat, a la llibertat de consciència, a la llibertat d'expressió...; els drets polítics: dret d'associació, de sufragi, d'accedir lliurement a càrrecs públics...; els drets socials: dret al treball i drets laborals, a l'educació, a l'atenció sanitària, a l'habitatge..., coneguts com a neopúblics; i la nova generació de drets sorgida de les necessitats de la societat postindustrial i del procés de descolonització: drets culturals i lingüístics, a l'autodeterminació, de la dona, al medi ambient, a la pau fomentada en la justícia...

Tot aquest catàleg de drets es veu ampliat a redós dels canvis que experimenta la societat i que a dia d'avui ja necessita atendre noves qüestions, com el dret a decidir, a l'eutanàsia, a l'accés i la privacitat a Internet, a la plena igualtat entre matrimonis heterossexuals i homosexuals, a la conciliació de la vida personal i laboral, i entre d'altres, a l'emancipació juvenil. Drets que malgrat poder ser considerats com a constituents de la civilització democràtica, si més no alguns d'ells, són difícils o, en alguns casos impossibles, d'exercir per una part de la població.

Així mateix, hi ha qüestions d'actualitat que afecten la llibertat de les persones —com per exemple la legalització de les drogues, la superació de l'actual marc jurí-

dic d'aconfessionalitat de l'Estat per tal de donar pas a una plena laïcitat, o l'assoliment d'un nou concepte de propietat intel·lectual que garanteixi el lliure accés a la cultura i eviti la fractura digital que cal debatre per tal de donar-los-hi resposta en el marc dels drets i deures republicans.

L'objectiu de tots aquests drets ha de ser assegurar una llibertat comuna per a tots els individus que garanteixi una vida digna per a tothom. Per aquest motiu, la llibertat té com a premissa bàsica la igualtat, entesa com la lluita contra la discriminació per raó de sexe, orientació sexual, edat, discapacitat, malaltia, llengua, cultura, ètnia, opinió, religió, nacionalitat, consciència o per qualsevol altre motiu. La lluita contra les desigualtats justifica polítiques de discriminació positiva de manera temporal per assegurar un canvi social que reflecteixi realment la igualtat jurídica, així com l'aplicació de diferents mecanismes d'anivellament com és la renda bàsica de ciutadania.

La igualtat de drets i deures de la ciutadania amb independència de les seves creences o descreences religioses és un valor democràtic i republicà. Propugnem la laïcitat de l'estat i la necessitat de separar de forma clara les esferes polítiques i les religioses, de manera que la possible presència de càrrecs públics d'ERC en actes confessionals de caràcter protocol·lari sempre és en virtut de la seva llibertat de consciència.

A partir de la garantia de la vida digna per a tothom i de la igualtat d'oportunitats, s'ha de promoure una societat en què prevalguin les capacitats i els mèrits de cadascú, el talent i les habilitats. Un ascensor social basat en la cultura de l'esforç i en l'esperit de superació, a través del qual s'asseguri el progrés de la societat.

La relació entre la llibertat i la igualtat genera una societat diversa, un conjunt de ciutadans i ciutadanes plurals, diferents entre si gràcies a la llibertat individual, però que gaudeixen dels mateixos drets gràcies a la igualtat social. Aquesta és una riquesa social que s'ha de garantir a través del respecte a la diferència.

Malauradament, la consolidació dels vincles comunitaris que assegurin la cohesió de la nostra societat, corren el risc de veure's afeblits de manera significativa per l'esmentat context de crisi en el que és veu immers el nostre país i l'impacte que aquest exerceix sobre amplis sectors de la població. Però també, per l'eclosió de partits clarament racistes i d'extrema dreta i pel creixement electoral de la dreta espanyola que adopta cada cop més posicionaments, propostes i discursos propis de partits ultradretans i xenòfobs que rendibilitzen políticament la inseguretat i són un focus d'inestabilitat social en moltes localitats de la nostra nació i, finalment, per l'existència de persones que no faciliten la convivència entre els nostres conciutadans es contribueix a malmetre la imatge i distorsionen la realitat d'un enorme col·lectiu de nous catalans que veuen a Catalunya com un país d'acollida i d'oportunitats. És per això que l'Esquerra Republicana, te el paper fonamental d'enfortir el país, assolint una societat més cohesionada, justa i lliure.

L'exercici de la plena llibertat i de la igualtat d'oportunitats exigeix un compromís amb la societat, assumir els nostres deures amb responsabilitat per poder exercir els nostres drets. Així, la solidaritat amb la resta de ciutadans esdevé una premissa bàsica per bastir els vincles comunitaris que assegurin la cohesió de la societat. I ser solidaris vol dir tenir una actitud sostinguda sobre els valors de la responsabilitat indi-

vidual i la cooperació per defensar l'interès públic i el bé comú. Trencar amb l'individualisme per deixar de ser súbdits i passar a ser ciutadans.

Democràcia: llibertat col·lectiva

L'equilibri entre la llibertat, la igualtat, la meritocràcia, la diversitat i la solidaritat necessita uns mecanismes que vertebrin els diferents interessos de la societat i canalitzin els possibles conflictes que hi puguin haver. La política és la capacitat de generar consens entre persones que discrepen, i la forma més justa que l'ésser humà ha trobat per fer política, d'organitzar-se i fer ciutadans lliures, és la democràcia.

La democràcia és el govern del poble, i se sustenta sobre el sufragi universal, la divisió de poders —executiu, legislatiu, i judicial— i el govern de la majoria, el respecte dels drets de la minoria i el compromís polític de perseguir l'objectiu d'avançar en l'equitat com a mecanisme per fer realitat la igualtat i la fraternitat entre les persones. Uns atributs que amb els canvis que ha experimentat la societat en les darreres dècades són necessaris però no suficients perquè la democràcia desenvolupi la seva funció. El poder polític, les institucions i els agents socials que hi interactuen estan perdent capacitat de resposta als conflictes socials, laminant la legitimitat imprescindible perquè el contracte social que representa la democràcia continuï sent vàlid. Per això cal repensar la política, buscar un aprofundiment democràtic que retorni la confiança de la ciutadania en els poders públics i els agents socials.

En societats complexes com les actuals, afloren els límits de la democràcia representativa. La delegació del poder individual continua sent la forma més operativa per gestionar els afers públics. Però la delegació del poder no va en detriment de l'accentuació de la participació ciutadana. La ciutadania ha de tenir el dret de decidir més enllà de l'elecció dels seus representants, sobretot a través de consultes ciutadanes que reflecteixin la voluntat popular i afavoreixin el consens social en qüestions d'interès general per el país.

Cal promoure el valor de la proximitat i del diàleg entre representants i representats, amb el convenciment que el contacte directe amb la ciutadania és la millor manera de vehicular les demandes socials i de bastir una nova relació de confiança mútua. El valor de la proximitat es pot potenciar introduint canvis en la llei electoral —tenint en compte els criteris bàsics de proporcionalitat, territorialitat i pluralisme polític que ha de garantir—, però sobretot a través d'una acció política quotidiana sostinguda sobre aquest valor.

El principi de la subsidiarietat, entès com la gestió de la vida comunitària i dels problemes que se'n deriven per part de l'autoritat més propera a la ciutadania, és clau per dur a terme una política basada en la proximitat. Per aquest motiu, és necessari potenciar el municipalisme, que és el poder democràtic més proper a la ciutadania. Construir una xarxa de ciutats-república, on els ajuntaments, dotats amb un poder polític fort, siguin entesos com el primer representant institucional de la nació. Per això cal dotar-los d'una autonomia financera suficient per poder exercir les seves responsabilitats, esdevinguin el principal ens de recaptació tributària i que gestionin bona part dels seus recursos. Aquesta és la millor manera que la ciutadania visualit-

zi els beneficis socials que es deriven dels impostos i que es faci seu el poder públic.

Alhora, cal una simplificació de l'administració pública que afavoreixi una relació més propera i directa amb la ciutadania. La societat occidental cada cop demana més que l'administració pública tingui uns valors orientats a la ciutadania, excel·lència de la seva qualitat, eficàcia i anticipació i sigui responsable i transparent. Massa sovint, la burocratització de l'administració xoca amb els interessos i les necessitats de la ciutadania, per la qual cosa cal implantar mecanismes per accentuar l'eficàcia i l'eficiència, perquè esdevingui així un instrument real al servei de la ciutadania.

Els agents socials que participen del sistema democràtic —partits polítics, sindicats, entitats cíviques i organitzacions no governamentals— també s'han de readaptar a aquesta nova realitat. L'obertura a la societat i la proximitat amb la ciutadania ha de ser la seva raó de ser, per tal de continuar exercint la seva funció social bàsica: representar els interessos de la ciutadania. Així, cal buscar noves formes d'organització i de participació que afavoreixin el diàleg directe amb la població. Una nova manera de relacionar-se amb la ciutadania per revaloritzar la vocació de servei públic dels agents socials.

A part de la proximitat com a valor principal de les institucions i les administracions públiques i dels agents socials, la gestió d'aquests organismes s'ha de basar sota els criteris de l'ètica pública, la transparència i l'austeritat. La dedicació als afers públics i la lluita pel bé comú és una tasca noble que massa sovint es veu tacada per episodis de corrupció que posen en qüestió la legitimitat de sistema. La política continua sent el poder més controlat i cada vegada més, l'exigència de la societat vers el sector públic és superior. Però malgrat això hi ha una dinàmica perversa que ens porta a mirar amb mals ulls tot allò que ve de la política. Per això cal millorar i agilitzar els instruments de control polític i jurídic, noves estratègies de gestió i de comunicació, fent-los més eficients per tal que contribueixin a recuperar el prestigi de la política.

Els principis ètics i la responsabilitat social també han de ser la base d'una organització democràtica del treball. Cal humanitzar el món laboral, fent-lo més just. I això significa apostar per un sistema productiu on els treballadors passin de ser una eina de producció més a participar directament del món de l'empresa. Cal potenciar el sistema productiu basat en la cogestió, afavorint que els treballadors es corresponsabilitzin de la marxa de les empreses, podent prendre part de les decisions estratègiques, així com dels seus beneficis i facilitant la integració i participació dels treballadors i treballadores en les organitzacions sindicals de classe. Aquests principis no només contribueixen a millorar les condicions del món laboral, sinó que també afavoreixen un creixement de la productivitat i la competitivitat.

Les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) estan canviant el rol que fins el moment han jugat els mitjans de comunicació. Internet i les xarxes socials són unes eines que afavoreixen la comunicació directa entre la ciutadania, un canal d'informació sense intermediaris que ha afavorit la circulació d'informació obviada pels grans grups de comunicació subjectes a determinats interessos. Però en paral·lel, la veracitat i el rigor que guien l'ètica periodística sovint no són presents en les informacions de la xarxa. Per tot això, es revaloritza el paper dels mitjans de co-

municació, sobretot els públics —un pilar fonamental del sistema democràtic—, aprofitant l'agilitat i proximitat que aporten les TIC per socialitzar la informació de forma ràpida i veraç, però sobretot, reforçant la seva independència.

La cultura i l'educació són claus perquè les persones desenvolupin plenament la seva llibertat.

La política cultural d'un país no es pot recolzar només en la subvenció pública, sinó que el govern ha de crear els instruments suficients per tal que la cultura sigui accessible per a tothom. La política cultural del nostre país es fonamenta en l'actualitat en l'intent de crear unes indústries culturals basades en el pagament d'un xec que serveix per subsistir, però no perquè la cultura catalana avanci de veritat cap a una indústria cultural que ens faci estar a nivell de la resta d'Europa. Una bona política cultural, coherent però incisiva, permet la vertebració social i la construcció nacional. Cada ciutadà i ciutadana del nostre país ha de poder accedir als recursos culturals dins del seu entorn social i a la seva difusió.

A través de l'educació i la cultura els ciutadans i ciutadanes desenvolupen la seva personalitat, alhora que enforteixen els drets humans i les llibertats fonamentals. Per tant, el progrés del sistema educatiu i la progressiva universalització de l'accés als béns i serveis culturals és una de les prioritats de tota societat d'arrel republicana que busca fer compatible la cohesió social amb la llibertat individual i el progrés, raó per la qual aspirem a fer realitat un sistema educatiu únic, de base republicana, laic i català, que superi l'actual marc establert fonamentalment en la separació entre centres escolars públics i centres escolars concertats.

Finalment, perquè l'aprofundiment democràtic i la transformació de les institucions i agents socials que participen del sistema sigui una realitat, cal la implicació de la ciutadania. Una actitud activa envers els afers públics, perquè la corresponsabilitat social és una premissa bàsica per la cohesió social, però també pel correcte funcionament del sistema. El civisme ha de ser la base de la convivència, construint un espai públic on s'exerceixi la llibertat col·lectiva sobre la base del respecte suprem a la llibertat individual. No obstant, la veritable llibertat només pot ser exercida des de la responsabilitat individual, de forma que quan aquesta desapareix, adquireix importància la dimensió de la seguretat i la necessària acció coercitiva pròpia de tot estat de dret que aspira a ser governat democràticament. I exercir la llibertat, exercir la ciutadania, també vol dir recuperar el poder polític. El compromís polític necessari per controlar el poder econòmic i financer i bastir una societat més justa al servei de les persones.

PART 4. L'ESPAI IDEOLÒGIC I POLÍTIC D'ESQUERRA REPUBLICANA

Moltes i variades podrien ser les denominacions que empràriem per definir l'espai ideologicopolític que ha ocupat i ocupa Esquerra Republicana: «catalanisme social i popular», «esquerra independentista», «esquerra nacional», «esquerra catalana», «catalanisme

d'esquerres», «independentisme d'esquerres»... i amb tots els matisos que hom vulga, totes les denominacions respondrien, si fa no fa, a la mateixa intersecció resultant de la ubicació ideològica i l'expressió de la reivindicació política de la identitat nacional catalana, fet que constitueix un veritable factor diferencial en relació a d'altres sistemes polítics d'altres països.

Esquerra Republicana s'ubica a les coordenades ideològiques esquerra-dreta, situats a l'espai del centre-esquerra; i a les coordenades catalanisme-espanyolisme, situats a l'espai del catalanisme. I és justament aquesta ubicació bidimensional, unificada pel fil conductor del republicanisme, la que configura l'espai propi d'Esquerra Republicana. Caldrà, doncs, redefinir, en paràmetres del s. XXI, què s'entén per «esquerra» i què és avui el «catalanisme», així com també els trets característics, genuïns i propis de l'espai que dibuixa la conjunció d'aquestes dues coordenades, en un moment polític en què l'ultraliberalisme —en tot allò econòmic— i el neoconservadorisme —en les pautes i propostes polítiques— amaren les societats occidentals amb els seus valors i consignes. Els impactes de la globalització, per una banda han posat de manifest la pèrdua del control polític de la ciutadania cap als afers públics que els incumbeixen directament, i per l'altra, han relançat la importància de la identitat nacional per a les persones com a font de sentit en un món incert i d'acceleració de canvis profunds.

Les coordenades esquerra-dreta i espanyolisme-catalanisme dibuixen quatre grans espais polítics als Països Catalans, ocupats per una o diverses opcions polítiques i no exempts d'interseccions: l'espai de l'esquerra catalanista, el de la dreta catalanista, el de l'esquerra espanyolista i el de la dreta espanyolista. Des de l'esquerra nacional tenim àmbits d'intersecció ideològica amb la resta de l'esquerra i però també amb la resta del catalanisme. I és justament en l'apropiació d'aquestes interseccions on tenim la possibilitat de configurar una majoria social: esdevenint motors de majories en el món del catalanisme i en el món de l'esquerra. Cal, doncs, cercar escenaris compartits i nous consensos, tant en el catalanisme polític com en l'esquerra, evitant, en la mesura que es pugui, les incoherències i, sobretot, els embats mediàtics que tradicionalment ens han situat a la dreta quan cerquem complicitats amb el catalanisme —mitjans de comunicació espanyols— i/o ens titllen de connivents amb l'espanyolisme quan cerquem complicitats amb l'esquerra —mitjans de comunicació catalans.

No obstant, no eixemplarem el nostre espai polític ni serem capaços de conformar majories socials només a còpia de propostes polítiques. També ens cal generar entorn. Entorn organitzat, present a la societat civil, de moviments reivindicatius i plataformes... teixint complicitats extra-partit tot i recreant possibilitats de propostes compartides, generadores de confiança i espais comuns que Esquerra Republicana rendibilitzarà electoralment en la mesura que siguem capaços d'assumir-les i liderar-les, quan no de crear-les. Cal adreçar-nos, doncs, a la base social de les causes en matèria nacional, en les causes de lluita social i de defensa del territori, que poden configurar un tercer espai electoral amb un gran potencial mobilitzador.

Haver fiat gairebé exclusivament el nostre objectiu transformador de la realitat a les iniciatives parlamentàries i/o institucionals ha estat un dels factors determinants de l'erosió de credibilitat d'Esquerra Republicana; recuperar credibilitat implica, inherentment, capillaritat, teixit de complicitats, xarxes, tant territorials —urbanes i rurals— com també l'articula-

ció amb moviments socials, sindicals culturals, cívics... que expandeixin les nostres propostes polítiques, alhora que augmenten la nostra sensibilitat i atenció a les noves demandes que genera contínuament la societat polièdrica en la qual vivim.

Amb una certa perspectiva històrica, observarem com l'independentisme modern ha passat, en poc més de dues dècades, de ser un independentisme d'agitació i de reivindicació, i en bona mesura, aliè a les institucions, a un independentisme de govern i, en bona mesura, aliè a les mobilitzacions, si més no, al Principat de Catalunya. A les dècades dels 80 i els 90 demostrarem una capacitat de mobilització i d'influència social com cap altre moviment polític, però es dubtava de la nostra capacitat i responsabilitat política per governar. En la primera dècada dels 2000 demostrarem que érem capaços de governar, però hem perdut la capacitat de dinamització de la societat i hem anat sempre a remolc de les mobilitzacions, sense generar nous escenaris que altres organitzacions han sabut capitalitzar i/o treure'n rèdits electorals i capillaritat social i territorial. Esquerra Republicana ha desenvolupat i protagonitzat en solitari el discurs de renovació del catalanisme, en particular el catalanisme d'esquerres, si més no des de la darrera dècada del segle XX. Les seves aportacions han esta conceptualment molt trencadores i, afortunadament, avui incorporades de forma irreversible al tronc central del catalanisme. Renunciar a la Catalunya pura per assolir la Catalunya lliure, la independència com a eina per a què les persones visquin materialment millor, la renovació democràtica i política com a pagues prèvies a la construcció del nou estat són idees que avui s'han incorporat al tronc del catalanisme. Menystenir el paper d'aquest discurs renovador en el creixement del vot que simultàniament experimentava Esquerra Republicana ha esta un dels grans errors del període 2004-2011. De la mateixa forma que la renúncia, més per passiva que no pas per activa, a completar la seva articulació en una renovació integral del discurs del país, és una de les grans mancances del pas d'Esquerra Republicana pel govern de Catalunya. És l'hora de la maduració política d'Esquerra Republicana i de l'esquerra independentista a la que representa i lidera; de combinar amb destresa la capacitat de governar —que genera confiança amb l'electorat— i la capacitat de mobilització i d'influència ideològica en la societat —que estimula els anticossos contra la institucionalitat i refresca el rebost ideològic i propositiu d'Esquerra Republicana. Certament, aquest procés de maduració no serà possible mentre no concebem un partit com a veritable denominador comú dels diferents estaments en què pugui participar el partit: els àmbits institucionals executius, els àmbits institucionals de caràcter parlamentari, i l'àmbit de l'acció institucional pròpia dels ens locals, i alhora fem una separació estricta entre institucions i partit, de lideratges i de funcions. Tanmateix, en el procés de maduració és necessari establir mecanismes reals que permetin al partit influenciar la societat civil però també a la societat civil influenciar el partit, de forma que els ciutadans percebin que Esquerra Republicana els escolta i actua en conseqüència, esdevenint una veritable plataforma per les seves reivindicacions socials i nacionals en la què dipositar la confiança. Aquests mecanismes no es poden reduir a les diverses eleccions internes o externes del partit, si no que han de funcionar de forma permanent per poder reaccionar amb agilitat als ràpids canvis que es produeixen en la nostra societat, i han d'esdevenir un pont que acosti la direcció del partit al pols diari del poble de Catalunya.

No és, doncs, la base ideològica que atresora Esquerra Republicana la que s'ha vist impugnada pels resultats electorals: hem perdut la confiança de bona part del nostre electorat, bé pel que no hem fet, bé pel que hem fet malament. Desdibuixaria el perfil propi d'Esquerra Republicana abjurar de la tradició política de la qual és hereva: la del catalanisme social i popular, la de l'independentisme que abasta el conjunt de la nació conformada històricament i territorialment als Països Catalans, la del federalisme, la del republicanisme, la de l'antifeixisme, la de la històrica diversitat ideològica de l'obrerisme català, la del laïcisme pedagògic i cívic, la del cooperativisme agrari... la de Francesc Layret, del Noi del sucre, de Francesc Macià, Lluís Companys, de Gabriel Alomar, de Joan Fuster, d'Antònia Abelló... La combinació d'aquestes aportacions autòctones amb els grans corrents de pensament progressista d'arreu del món occidental fan d'Esquerra Republicana una proposta d'esquerres amb denominació d'origen, amb personalitat pròpia. Una esquerra —l'esquerra dels Països Catalans— que, com la resta de les esquerres, basa el seu edifici ideològic sobre el pilar de la igualtat, i com a conseqüència genera una acció política contrària a l'increment de l'exclusió social, a la pobresa, a l'afebliment de les estructures públiques o a un marc de relacions laborals basat en la precarietat contractual i salarial de productivitat «alemanya» i condicions i salaris «asiàtics». Una esquerra que aposta per la lluita contra les desigualtats de gènere, per la no exclusió, per corregir els desequilibris territorials, per la inclusió dels més grans i dels més joves... Una esquerra amb la capacitat de fer compatibles el benestar, l'eficàcia, la lluita contra l'explotació, l'aposta per la socialització de la riquesa amb un desenvolupament sostenible que s'adeqüe a les exigències mediambientals i responga a la premissa d'unes relacions solidàries amb el món espoliat.

Però Esquerra Republicana, a més de basar la seua acció política sobre el pilar de la igualtat, des del seu origen, incorpora al seu ADN una altre pilar fonamental, propi de la tradició republicana: el pilar de la llibertat. Llibertat nacional i individual, de pensament i d'emprenedoria. Ens repugnen les desigualtats i els privilegis, i, alhora, som amants de la llibertat en totes les seues expressions. Una llibertat que ens fa apostar inequívocament pel dret a decidir, que ens empeny en la lluita contra l'espoliació fiscal dels Països Catalans, que ens fa rebel·lar contra les tiranies, ja siguin d'una oligarquia que sotmet el seu poble, ja siguin d'un estat que sotmet una altra nació. Una llibertat que s'ha de defensar enfront de qualsevol excés de poder arbitrari, vinguin dels poders públics o dels poders privats, i que per tant és incompatible amb situacions de violacions estatals dels drets elementals, d'una banda, i amb situacions d'extrema desigualtat, d'una altra. Aprofundir en la llibertat vol dir regeneració democràtica i recerca de millores en el funcionament dels sistemes democràtics d'una banda, i redistribució de la riquesa i control dels poders privats, particularment el financer, d'una altra.

En un context actual de crisi profunda que s'expressa en diverses dimensions —econòmica, financera, energètica, social i cultural—, la nostra esquerra ha d'esdevenir l'esquerra útil que doni resposta als reptes de la societat del s. XXI: la sostenibilitat —entesa globalment en sentit ambiental, social i econòmic—, el manteniment de l'estat del benestar i la creació d'ocupació, i el reforçament del paper del sector públic en la governança del sistema econòmic.

Basant-nos en aquests pilars, Esquerra Republicana ha de contribuir a la reactualització de la socialdemocrà-

cia i aspirar a ser referent electoral i social del centre-esquerra que defensa els interessos dels Països catalans i de les seves classes populars. En aquest sentit, hauria de ser capaç de projectar un model de societat d'equilibri entre allò públic i allò privat, generador d'un nou model de producció que aposte pel valor afegit, la inversió social, la innovació, la creativitat i el medi ambient. Intensiu en coneixement i afavoridor del talent i, alhora, harmònic amb el medi ambient i amb el teixit associatiu civil del país, especialment amb el constituït per l'economia social. En lluita permanent contra el frau i la corrupció i a favor de la transparència i l'ètica pública en el marc d'una societat i un sistema democràtic de valors republicans.

Els reptes de la sostenibilitat, que Esquerra Republicana assumeix des de la seva Declaració Ideològica de 1993, lluny de perdre protagonisme en la nostra societat actual, omplen cada vegada més un espai de centralitat en l'opinió pública, especialment en aquells segments de població més jove, més formada i més compromesa amb el país i amb la seva societat. És per això que ens cal refermar la nostra aposta decidida per l'assoliment d'un model de país i de desenvolupament que sigui ambientalment, econòmicament i socialment sostenible i cal, sobretot, assolir un relat discursiu i una acció política inequívocament coherents amb aquests principis. Aquesta opció ja ha estat en el passat recent una font de creixement del projecte d'Esquerra Republicana i una plataforma per a la implantació territorial i per a la identificació política en aquells territoris on gaudim de menys visibilitat, i tot indica que pot esdevenir un element clau en la recomposició i rejuveniment del nostre espai sociopolític. En els darrers temps, i fent-se més palès a cada cycle electoral, hem assistit a un allunyament de la ciutadania respecte de les dinàmiques polítiques del nostre país. Certament, aquest no és un fet aïllat de casa nostra, sinó que afecta a la majoria dels Estats democràtics del nostre entorn. Tot i així, més enllà de lamentar-se'n puntualment, fins ara els partits polítics no han sabut (o no han volgut) posar remei al progressiu distanciament dels ciutadans respecte de llurs governants i dels estaments legislatius a qualsevol nivell. Sens dubte, la transformació d'una ciutadania activa a una població eminentment consumidora ha estat un dels grans triomfs del neoconservadorisme imperant i, al mateix temps, constitueix una de les arrels de la crisi econòmica i social en la qual ens trobem immersos des de fa aproximadament dos anys. Ha calgut arribar a situacions socialment extremes, perquè la desafecció de la població cap al sistema polític s'articuli en demandes de major transparència i, sobretot, exigint més capacitat participativa.

Com agent transformador i motor d'alguns dels grans canvis socials que s'han produït en els Països Catalans en els darrers anys, el nostre partit ha de ser sensible a aquest clam cada vegada més estès i que, de manera subtil, s'està convertint en una exigència de la ciutadania cap als partits polítics. Esquerra Republicana de Catalunya, d'acord amb el seu llegat, ha de posicionar-se com abanderada d'una necessària regeneració de l'actual sistema representatiu, en bona part forjat en el postfranquisme més immediat. En efecte, adequant-se a les noves exigències del segle XXI i fent ús de les noves tecnologies de la comunicació ja consolidades, hem de lluitar per instituir una nova forma de relació entre la població i els seus representants, potenciant el feedback necessari entre aquests dos o implicant la ciutadania en les decisions de país més importants.

Però tan cert com que l'esquerra ha anat canviant,

descartant sortides i incorporant noves reivindicacions, el catalanisme com a corrent de pensament polític també ha evolucionat en diversos sentits. Els consensos generats durant més d'un segle a partir de l'afirmació de la catalanitat —una catalanitat reduïda al Principat de Catalunya i a les seues manifestacions, i circumscrita a la Catalunya vella— i, partint d'aquesta, la reforma, la modernització o l'encaix a Espanya, ja no té més recorregut. Ni des de la perspectiva federal ni des de l'autonòmica. I en eixe sentit, el nou catalanisme ha d'anar teixint nous consensos, una nova centralitat política, un nou paradigma a partir del qual generar una nova acció política transversal, nacional. El darrer intent del catalanisme per reformar Espanya ha estat la reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, impulsada per Esquerra Republicana en un esforç per arrossegar la resta del catalanisme cap a majors cotes d'ambició nacional i social. I ha fracassat. I amb aquest fracàs reformista —que ha estat útil per descartar possibilitats, desvetllar consciències i aguditzar contradiccions, això fèiem els independentistes d'Esquerra Republicana impulsant la reforma estatutària—, s'han esquerdat les unitats bàsiques del catalanisme, que ha iniciat una transició des d'un catalanisme basat en l'afirmació dels trets ètnico-culturals propis, però compatible amb l'Estat espanyol, cap a un catalanisme de base cívica que, sense renunciar als trets nacionals propis, formula les seues reivindicacions en clau de «què fem?» més que en clau de «què som?». I en aquest sentit, la pregunta ja no és —cada cop menys— com reformem Espanya per encaixar-hi, sinó com construïm Catalunya i la resta dels Països Catalans. I en la construcció d'aquest nou catalanisme sobiranista, les aportacions d'Esquerra Republicana han estat fonamentals. Amb la introducció del concepte del dret a decidir, el catalanisme ja no interpel·la només els que som catalans de llengua, cultura història i dret, sinó el conjunt de la ciutadania que habitem als diversos territoris dels Països Catalans; obrint la possibilitat d'incorporació d'identitats diverses a la construcció d'un nou marc polític, propi i diferent dels marcs polítics espanyol i francès.

El catalanisme va transitant —i com tota etapa de transició comporta una convivència entre elements antics i elements nous, i a més es fa a poc a poc perquè implica canvi de mentalitats— des d'una confrontació identitària —catalans versus espanyols/francesos— a una confrontació de legitimitats polítiques —Espanya/França versus Països Catalans. Una confrontació esperonada, a més a més, per l'assumpció majoritària —si més no al Principat de Catalunya— de l'escanyament econòmic, sistemàtic i secular al qual ens sotmeten els Estats espanyol i francès i les greus conseqüències que aquesta espoliació dels nostres recursos econòmics té per al benestar de la ciutadania dels nostres països i pel benestar de la nostra ciutadania; que no ens discrimina només per la llengua que parlem, sinó, i a més a més, pel fet de viure en els territoris en què vivim i indiferentment de quina siga l'adscripció nacional amb què cadascú s'identifique.

Construir els nous consensos del catalanisme exclusivament sobre la base d'un greuge econòmic, per sagnant que aquest siga, és construir sobre un marjal destructible amb reformes. Construir exclusivament sobre una identificació cultural de puresa conservadora és condemnar-nos a la minorització progressiva i al gueto. Des de la combinació i des de la retroalimentació d'ambdós, units en un projecte nacional de base cívica i democràtica, és des d'on s'han de construir els nous consensos del catalanisme que puguen fer possible que una majoria social assumisca com a pròpia

la creació d'un nou marc polític. No basem el nostre patriotisme ni en motius purament materials ni en una impossible recerca de les preteses essències perdudes, sinó en la màxima republicana de Ciceró, política en el més genuí sentit del terme: ubi bene, ibi patria. En aquest sentit, traduït als paràmetres actuals, el nou patriotisme hauria de projectar-se com un exercici de voluntat de responsabilitat cívica i política sobre el conjunt de preocupacions econòmiques, socials, culturals i medioambientals que compartim la ciutadania.

Entès com a responsabilitat social vers la comunitat, tant la defensa del territori o la lluita contra el canvi climàtic a casa nostra, el reforçament dels vincles culturals entre ciutadans iguals, la prioritització en la creació de llocs de treball, l'ús responsable de l'espai i dels recursos públics, dibuixa un espai de llibertats personals i col·lectives que, com a ciutadans i ciutadanes, tenim la responsabilitat de preservar activament. Perquè precisament és el vincle comunitari el que ens dona seguretat i ens pot fer més forts en relació a la incertesa del món actual, l'individualisme i la política de la por que practica el neoliberalisme, que en nom de la seguretat sempre deriva en una acció de pèrdua de llibertats i qualitat democràtica.

I és que el fil conductor que unifica el nostre posicionament en aquests dos eixos és el republicanisme, la sigla central del nostre nom. La defensa de l'aprofundiment democràtic, la igualtat i la sostenibilitat, així com de la resta de valors que pengen d'aquests —rigor, austeritat o transparència, entre d'altres—, ens dota de la base ètica per a la praxi política, i és el que ens impulsa tant a ser d'esquerres com a ser catalanistes i independentistes. Perquè som republicans i republicanes considerem que aquí, als Països Catalans, l'única república viable és la catalana, de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó. Des de l'espoli fiscal fins la minorització de la llengua, són nombrosos els obstacles que l'Estat espanyol, governi qui governi, interposa als catalans en el camí que ens cal transitar per esdevenir una societat radicalment democràtica. No es tracta d'un problema conjuntural, sinó estructural: Espanya és un projecte polític tancat, que en la seva forma definitiva condemna els Països Catalans a la decadència política, econòmica, social i cultural.

És sobre aquesta triple identificació com a partit republicà, d'esquerres i independentista que hem de (re) construir el nostre espai polític. Si fem cas de la demoscòpia, al Principat, una majoria de ciutadans volen la independència, o si més no el dret a l'autodeterminació; se situen en l'ampli espai del centre-esquerra; i expressen una desafecció vers l'actual política institucional que palesa el seu desig d'una regeneració profunda del nostre model de democràcia.

El nostre projecte, doncs, té tot el potencial del món per ser un projecte ampli, en què gent de tots els orígens i de totes les sensibilitats ideològiques catalanistes i del centre-esquerra poden sentir-s'hi còmodes: des de la socialdemocràcia, el republicanisme clàssic, passant per les aportacions del liberalisme progressista i democràtic fins l'esquerra altermundista i, en general, tots aquells moviments que més enllà de les etiquetes lluiten per aconseguir una societat més lliure, igualitària i cooperativa.

PART 5. EL PAÍS QUE VOLEM: LA REPÚBLICA CATALANA SOCIAL- MENT AVANÇADA I ECONÒMICAMENT PRÒSPERA

Un país econòmicament pròsper

Estem convençuts —així ho certifiquen un nombre creixent d'estudis i d'evidències de tot tipus— que el nostre país, els Països Catalans, no gaudeix de les condicions necessàries per poder aprofitar i desenvolupar tot el seu potencial de generació i distribució de riquesa i benestar. Això no només es deu a un fet conjuntural —malgrat que profund— com ho és l'actual crisi econòmica i financera, que afecta d'una manera especialment greu les economies de la perifèria de la zona euro; també es deu a una raó estructural, la dependència a un Estat que dona prioritat a la construcció i a la cohesió nacional —a partir del seu propi concepte de nació— per sobre de l'eficiència econòmica i el desenvolupament dels seus motors. Així ho demostra la distribució i la qualitat de les inversions que es decideixen des de Madrid, amb una visió radial de les infraestructures i també dels centres de poder econòmic. La dependència política i financera dels Països Catalans en relació amb l'Estat espanyol fa que visquem, com a col·lectivitat, amb el fre de mà posat, permanentment per sota de les nostres possibilitats, veient com les oportunitats passen de llarg. L'espoli fiscal que patim, sense equivalent a Europa, és l'expressió més clara i crua d'aquesta realitat que ens rebel·la. No som un país ric en recursos naturals, però sí que som força rics —ho hem estat més en el passat i ho hem de ser més en el futur— en valors com ara l'esforç, l'emprenedoria i l'estalvi, que han fet aixecar el país per sobre de les traves que ha anat trobant al llarg de la seva història. També des d'aquests valors i malgrat la complexitat del context actual, podem bastir un país més pròsper i més ben preparat per conservar les conquestes socials.

En el cas concret del Principat, per fi, una gran majoria de la societat civil ha comprès i assimilat que, a hores d'ara, la pertinença a un projecte com l'espanyol erosiona el nostre benestar i retalla les nostres possibilitats com a país; podríem ser un referent europeu en qualitat de vida i prosperitat i en canvi som un país asfixiat i al límit en molts aspectes. La nostra quasi asfíxia ha anat paral·lela a l'enfortiment polític i econòmic —més aparent que real— de l'Estat espanyol. En aquest sentit, és absolutament clau, arreu dels Països Catalans, seguir lligant el concepte de sobirania amb els de represa econòmica i majors cotes de benestar.

Un país més pròsper serà un país d'oportunitats, un país menys estressat, sense l'aigua al coll, amb millors serveis públics i més prestacions, amb salaris i pensions més dignes, amb més i millors escoles i hospitals, amb més recursos per atendre les necessitats d'aquelles persones amb més dificultats per menar una vida autònoma. Un país més preparat per fer front a les pressions de la demografia i dels canvis socials. Un país més pròsper serà un país on els joves no es

vegin obligats a contemplar l'emigració econòmica com a pas gairebé imprescindible per a prosperar. El nostre serà un país on la qualitat de vida i les condicions de vida d'una immensa majoria estiguin a un mateix nivell.

Volem un país amb una estructura econòmica diversificada i competitiva que aposti per la qualitat, la innovació i la recerca, amb un sector industrial recuperat i internacionalitzat, amb un sector de la construcció dimensionat a la realitat postcrisi, amb un turisme sostenible. Ens cal aprofundir en la construcció de l'espai propi de relacions laborals, en la mesura del possible. El Marc Català de Relacions Laborals, en tant que instrument que pot donar identitat pròpia al nostre mercat de treball, ha de ser un element clau per avançar en el dibuix d'un mercat que aposti per la transició cap un model productiu, en el què a partir de la flexibilització territorial i de les condicions internes a les empreses, s'aposti per un mercat d'alt valor afegit i de formació intensiva, amb productivitat real amollada a les economies competitives i amb salaris conseqüents, amb una acurada transició juvenil al mercat de treball i diferents instruments per captar i retenir talent, de manera que puguem seguir sent la locomotora econòmica que tradicionalment hem estat. Un país en què el comerç i l'habitatge s'entronquin i donin vida als carrers dels seus pobles i ciutats. Un país que respecti el treball de la terra, com a activitat econòmica però també com a activitat social i de cura del territori. Un país que generi i comparteixi coneixement entre persones i institucions universitàries, empresarials, governamentals etc. Un país que recolzi les persones i les organitzacions amb empenta, que fomenti la iniciativa individual, que recompensi degudament l'esforç i els mèrits, que s'emmiralli i vulgui aprendre constantment dels qui fan les coses bé.

Un país socialment avançat

Un país socialment avançat és aquell que dona les mateixes oportunitats a tothom i en el qual es garanteixen uns serveis públics universals i incondicionals. És de justícia lluitar per un país en què el menor nombre possible de persones quedin enrere per causa de la desigualtat; i un país que tingui en compte i ajudi als qui, per un motiu o un altre, s'hi han quedat. Per això volem una economia al servei de les persones i del bé comú. Les polítiques públiques de benestar són per a nosaltres una opció de justícia social i un mecanisme de contenció i esmorteïment de les conseqüències indesitjables no previstes de l'actual model socioeconòmic. Per això, i més tenint en compte el context actual, la defensa a ultrança d'uns serveis públics de qualitat (començant per la sanitat i l'ensenyament) ha de constituir una de les pedres de toc de la nostra acció política quotidiana. I les polítiques de promoció econòmica són una aposta clara per un canvi de model i una necessitat per a la creació d'ocupació de qualitat. Aquest procés de canvi de model també accelera el procés de transformació social al país, augmenta la diversitat, la complexitat i el risc de fragmentació i de fractura social. Des d'una perspectiva global, també són reptes que en part deriven de les situacions de pobresa i de desigualtats mundials que forcen situacions d'immigració les quals modifiquen els paràmetres tradicionals en què s'havien dissenyat les polítiques locals i nacionals de benestar en els països d'acollida.

Si volem avançar cap a un model de país veritablement inclusiu, on la igualtat d'oportunitats i el benestar de la població siguin una realitat quotidiana, on per

altra banda, no hàgim de fer malabarismes per aconseguir conciliar els múltiples espais de la nostra vida, cal començar a posar les bases per realitzar canvis de llarg abast temporal i de caire sistèmic. I això només pot fer-se des de la màxima complicitat amb els actors socials i des d'una acció política pròpia del segle XXI: relacional, consensual i facilitadora.

Un país sostenible

La sostenibilitat és un concepte global que integra els aspectes econòmics, socials i ambientals. No podem destriar o separar, per exemple, la igualtat d'oportunitats de les polítiques de transport públic, ni l'urbanisme del consum energètic, ni l'equilibri de rendes del dret a l'accés a un medi saludable, ni la gestió dels recursos naturals de l'activitat econòmica. La sostenibilitat no és una opció ideològica o de vida, sinó una premissa bàsica per a les polítiques modernes que cerquen la millora de la qualitat de vida, la justícia social i el benestar econòmic de la ciutadania sense malmetre les possibilitats futures.

En aquest sentit, els Països Catalans han d'afrontar un seguit de reptes que no només tenen a veure amb reivindicacions conservacionistes o basades en un ideal romàntic de manteniment del patrimoni natural o de l'equilibri territorial, que també, sinó que venen determinats per factors estructurals del nostre model socioeconòmic i que afecten de manera palesa el territori, la qualitat de vida i la disponibilitat dels recursos immediats, fins a posar en entredit la viabilitat del propi model actual. És des d'aquest punt de vista que hem de proposar per al país un nou model de desenvolupament orientat a la millora constant de la qualitat de vida dels seus ciutadans i ciutadanes, sota paràmetres i criteris de més creixement personal i menys consum compulsiu.

Volem un territori amb un demà. El nostre país, com tots, només tindrà futur si reverteix la tendència a la depredació del territori i dels recursos naturals i energètics. Respectar i netejar el medi ambient ja no és una qüestió de qualitat de vida, sinó de supervivència a mitjà termini. L'economia ha de ser sostenible territorialment i socialment. Volem un país que sàpiga que els recursos són escassos i que per això els optimitza: menys expansió, més densitat; menys despesa, més aprofitament. Un país que prioritzi el transport públic en totes les seves versions: ferrocarril, autobús i tramvia. Un país que limiti i controli les externalitzacions ambientals de l'activitat humana, que s'impliqui en la recerca d'energies netes i segures, en la lluita contra el canvi climàtic i en el manteniment de la biodiversitat i la sobirania alimentària. Un país que en la seva màxima mesura assoleixi la independència energètica. Un model energètic basat en les energies renovables i netes que redueixi la dependència dels combustibles fòssils i que aposti per un calendari de tancament de les centrals nuclears d'arreu dels Països Catalans. Un país que avanci cap el residu zero i que aposti per una política de residus basada en les tres R i pel consum responsable front la valorització energètica, la incineració i els abocadors. Uns Països Catalans que apostin per una nova sultura de l'aigua renunciant als grans trasvassaments i per desenvolupar una gestió sostenible dels recursos hídrics basada en la regeneració i la conservació dels nostres rius i aigües freàtiques, l'estalvi i la racionalització com a principals criteris de gestió. Un nou concepte de territori que superi el creixement il·limitat i que aposti per un model territorial de qualitat amb una planificació harmònica entre

els usos humans i el patrimoni natural. Uns Països Catalans que apostin per l'economia verda, per la creació de nous llocs de treball relacionats amb el medi ambient, la producció i la innovació.

Una república sobirana

Volem per al nostre país un estat propi, membre de la UE i de les Nacions Unides. Per nosaltres, la independència política és una finalitat i un mitjà per assolir precisament el país tal i com el volem i el necessitem. El nostre projecte no s'acaba amb la independència, però la seva consecució és imprescindible per fer realitat el model de societat que volem.

Un país sobirà requereix una majoria social i política, una estratègia que no es defineixi a batzegades, molta generositat i algun sacrifici. El fracàs estrepitos de la via estatutària, els permanents intents d'erosió del nostre autogovern i el creixement d'un independentisme transversal i sociològic al Principat de Catalunya —al qual Esquerra Republicana hi ha fet una aportació clau— ens haurien d'aplanar el camí cap a la República Catalana.

El nostre horitzó polític no és un replegament essencialista. Els Països Catalans que preconitzen Esquerra Republicana són un país divers però amb autoestima, un país conscient de la seva identitat, que forja aquesta consciència en el coneixement de la seva realitat i de la seva història, però també en un sentiment compartit de comunitat. És un país de vocació oberta, internacional, capaç de projectar cap enfora la seva manera de veure i d'entendre el món. Des de la nostra singularitat, des de la nostra pròpia identitat, volem participar plenament al món. Volem aprofitar les oportunitats que ofereix aquest món global i volem aportar la nostra opinió i actuar en igualtat de condicions per superar els reptes que avui afronta el món. Reptes que en l'àmbit de la pobresa i les desigualtats forcen situacions d'immigració que modifiquen els paràmetres tradicionals en què s'havien dissenyat les polítiques locals i nacionals de benestar.

Un país de base republicana

Aspirem a ser un país que s'emmarlli en els valors republicans de virtut cívica, compromís comunitari, llibertat individual i col·lectiva, igualtat davant la llei, lluita contra la dominació arbitrària i contra la supremacia de llibertat religiosa sobre la llibertat de consciència, etc. Davant de l'actual descrèdit de la política, hem de reforçar la legitimitat dels actors i de les institucions polítiques de la democràcia representativa, tot millorant la seva qualitat, eficiència i transparència i complementant-les amb altres formes de participació ciutadana que aprofundeixin en l'exercici de l'aprofundiment democràtic. Cal acostar la política institucional a la quotidianitat si volem evitar que la distància entre política i ciutadania esdevingui un esvoranc insalvable i de conseqüències nefastes per a la funcionalitat del sistema polític.

Un país econòmicament pròsper, socialment avançat i de base republicana és un país que exerceix el dret a decidir, un país que compta amb la seva ciutadania per governar-se. El dret a decidir no tan sols es limitaria a la facultat inherent a tota nació d'escollir lliurement el seu estatus polític. El dret a decidir ha d'erigir-se com un factor de governança que apodera la ciutadania per tal que pugui participar directament en les de-

cisions claus de país. I aquí, tant important és poder exercir el dret a decidir sobre el concert econòmic o vers la construcció d'un estat propi en el sí de la UE, com sobre aquelles orientacions polítiques que afecten la configuració de l'estat del benestar.

Per nosaltres, civisme és el compromís amb el país, és responsabilitat social. És una acció deliberada de participació de la comunitat per formar-ne part de manera conscient i activa i per millorar-la. I per fer que la ciutadania sigui i se senti particip d'aquest projecte cal fer que les institucions i les administracions tornin a ser properes, transparents, intel·ligibles. I perquè això sigui així, i en l'actual conjuntura econòmica, financera i social, es proposaran els canvis legislatius necessaris per eliminar la retribució dels alts càrrecs de dietes o d'altres complements, per formar part d'òrgans col·legiats, d'òrgans de govern o de consells d'administració d'empreses o entitats. Així com una revisió dels sous del personal funcionari eventual o càrrec de confiança en els governs d'administracions públiques i que s'equiparin als que perceben els funcionaris que ocupen llocs de treball similars. Ens cal apropar l'administració a la ciutadania perquè se la senti seva, perquè se la faci seva, perquè és seva. Perquè l'administració, igual que el país, és propietat dels ciutadans i les ciutadanes. Perquè l'administració no és l'objectiu en si mateix, és l'eina indispensable per garantir la igualtat d'oportunitats. I per aquest motiu l'hem d'organitzar millor. Per això, sovint cal un esforç de flexibilitat, que no de flexibilització: amb mentalitat oberta per descobrir que, de vegades, haver-ho fet sempre igual no vol dir que sigui la millor manera fer les coses. Innovar, descobrir, conèixer i aprendre són mots que han d'estar lligats intrínsecament a l'administració pública. No podem permetre que els casos de corrupció facin malbé la feina feta diàriament, des de la bona voluntat i l'esperit de servei, per milers de persones. Pels republicans, la corrupció és una patologia que erosiona i destrueix el sistema democràtic. No pot haver cap mena de concessió, ni excusa, ni excepció. Si volem enfortir la democràcia cal eradicar qualsevol indicatiu o intent de corrupció. Qui la fa, la paga, i els culpables han de restituir el mal i el perjudici fet a la societat com a fórmula per enfortir i educar els valors cívics de la ciutadania. Fer de la política una activitat humana exemplar. Només així construirem una república forta i democràtica.

Creiem en una societat educada i culta, en un país que faci un esforç col·lectiu per encaminar el seu sistema educatiu vers l'equitat i l'excel·lència, que no escatimi esforços per elevar el seu nivell cultural; l'educació i la cultura són les millors armes de la llibertat, la millor defensa contra l'estandarització a la baixa a la qual ens aboca la societat de consum que l'utilitza per treure el màxim profit econòmic.

Volem també un país solidari, uns Països Catalans en què la convivència sigui una responsabilitat compartida, no només la responsabilitat d'uns quants. Un país en què els usos de l'espai públic siguin compartits i els drets i deures assumits per tothom. On es respecti allò que és de tots i on l'interès públic prevalgui sobre l'interès particular. Un país que treballi per la pau en què els conflictes, que evidentment existeixen, siguin resolts pacíficament i a través del diàleg. Un país responsable i solidari amb els més febles. Un país on tothom pugui trobar el seu espai sense que això impliqui una lluita fratricida.

Un país de base republicana és també un país fet de baix a dalt, un país que té en compte els seus municipi-

pis, el primer esglaió de l'administració i de la política del país. Un país que té en compte la seva extraordinària diversitat territorial i social i que la posa en valor. Perquè el respecte a la diversitat forma part de la seva pròpia concepció.

PART 6. CICLE 2012–2015: EL PROCÉS CAP A LA INDEPENDÈNCIA

Les consideracions i les línies estratègiques d'Esquerra Republicana per al proper cicle polític es poden sintetitzar, a nivell intern, en la necessitat d'enfortir-nos com a partit; i a nivell extern, en la necessitat de disposar d'una agenda nacional i d'una agenda social i econòmica que ha d'impregnar la nostra actuació política en el si del partit, i des d'aquí ha d'adreçar-se en dues direccions, de forma coherent i creïble, cap a les institucions —ens locals i parlaments— i cap a la nostra base i entorn social i polític.

Cal dir que aquestes dues agendes s'haurien de sincronitzar i retroalimentar entre elles, relligant conceptualment les accions i propostes en matèria de justícia social i lluita nacional. També són dos àmbits propositius en els quals, i a grans trets, es pot desenvolupar una acció de col·laboració amb el Govern de la Generalitat quan assumeixi una defensa vehement i ambiciosa del país i de les seves institucions, i una acció de clara oposició en matèria social quan no prioritzi els interessos de la majoria de la població.

En qualsevol cal desenvolupar un rol de força política que des de l'oposició al Govern de la Generalitat pretén bastir una alternativa de govern que proposi mesures agosarades però reals, factibles i entenedores que permetin trencar amb els vicis i déficits democràtics habituals.

Esquerra Republicana ha de treballar per reformular el concepte de l'esquerra nacional a partir dels valors republicans, l'acció d'aprofundiment democràtic i la defensa del territori. Esquerra Republicana ha d'encarar l'acció política cap a l'articulació d'una alternativa sòlida a les polítiques neoliberals de centredreta i de l'acció sucursalista present al centresquerra. En el cas del Principat, és important continuar la tasca de trencament del fals mite de la Catalunya dual entre el catalanisme conservador i el sucursalisme progressista, fent entrar en contradicció l'ambigüitat i el doble llenguatge dels partits majoritaris a Catalunya.

El déficit fiscal i el déficit social són dues cares de la mateixa moneda, de manera que és enormement difícil desenvolupar una tasca en favor del benestar, del creixement i de la cohesió social sense eines d'estat. Així mateix, la sortida de la crisi requeriria d'espais de sobirania i de recursos necessaris per adoptar les polítiques convenients com a país emprenedor, innovador, obert i competitiu. Finalment, les ànsies de regeneració democràtica passen per la pedagogia social vers l'exigència —i l'exemplaritat— cap a les nostres institucions i per explorar noves formes de participació de la ciutadania, en contraposició a l'arbitrarietat i l'opacitat de les institucions espanyoles i franceses en

matèria democràtica, o del propi executiu en matèria d'infraestructures i d'inversions.

Aquestes agendes s'estructurarien a curt i mig termini, diferenciant el període immediat corresponent al darrer trimestre de 2011 i el 2012, que pel que es refereix a l'acció política dins l'estat espanyol, es caracteritza per una sèrie d'elements: les eleccions espanyoles, la sortida de la crisi econòmica, l'acció derivada dels resultats de la Comissió parlamentària respecte el concert econòmic i la seva repercussió directa en la política catalana; i el període posterior, que s'iniciaria cap al 2013, en què podria adquirir vigor un procés de transició cap a la independència, que depenent de quins siguin els resultats del període anterior, poden accelerar els processos de definició i concreció d'un horitzó d'ambició social i nacional que hauria d'interpel·lar el conjunt de les forces polítiques catalanes i el conjunt de la societat civil organitzada.

Cal entrar en una nova dinàmica de relacions polítiques que combini el pragmatisme i la responsabilitat amb la coherència i la vocació pròpia d'una força política independentista i republicana que pretén bastir la futura República catalana. D'aquesta manera, s'imposaria una nova política de pactes de geometria variable, al servei dels interessos del país i de la ciutadania, sempre en funció d'objectius programàtics, que hauran de ser exposats amb transparència i hauran de rebre la validació de la militància. I és aquí on l'exercici del dret a decidir sobre les qüestions socials i de l'estat del benestar, sobre el concert econòmic i sobre la construcció de la república catalana en el sí de la UE hauria de jugar un paper rellevant en la configuració, i posterior ratificació per part de la militància, de possibles acords amb d'altres formacions polítiques.

El projecte d'Esquerra Republicana ens ha de permetre esdevenir el que sempre hem tingut vocació de ser: un partit de majories, amb voluntat de liderar governs i capaç de mobilitzar el conjunt del país cap a la construcció de la República catalana, socialment justa i políticament lliure. Aconseguir bastir aquest projecte ampli, depèn, primer, de construir una Esquerra Republicana forta i creïble amb missatges entenedors, incentivadors i motivadors. En segon lloc, depèn de la nostra capacitat per construir amplis consensos, tant dins del partit com fora, a favor dels nostres objectius. Depèn, també, que l'amplitud d'aquest projecte no impliqui incoherències flagrants entre els valors que el partit proclama i les decisions polítiques que el partit pren i executa, amb la qual cosa el dilema entre entrar a un govern o restar a l'oposició ha de quedar sempre supeditat a la consecució d'avenços socials i nacionals clarament visibles per l'electorat i a la seva validació mitjançant una consulta interna a tota la militància. I depèn, finalment, tant d'actualitzar la imatge del partit com a força ètica, seriosa i singular en relació als comportaments i actituds de la resta de partits, com sobretot de la nostra capacitat per visualitzar-nos com un partit amb un projecte propi, ni crossa de ningú ni equidistant entre ningú.

Esquerra Republicana es defineix com una força política d'esquerres, republicana i independentista al servei dels pobles dels Països Catalans, i ha de retornar amb la gent. És per això que es considera estratègic que en aquest cicle la gent d'Esquerra Republicana tornem al carrer. Hem d'aconseguir mobilitzar la nostra base social amb mecanismes imaginatius i creatius que refermin els nostres valors i que puguin gaudir de la simpatia de l'electorat a partir de reivindicacions vers el

dret a decidir i les injustícies en relació al centralisme, la manca d'infraestructures, el poder financer, la dació de l'habitatge hipotecat, la llengua, etc. Es considera imprescindible convertir el pensament polític independentista en una eina atractiva i útil per als sectors socials més colpejats per la crisi econòmica i més desafavorits per la conjuntura actual. El camí cap a la independència del nostre país ha d'estar sustentat per una sobirania fiscal, però també per la consciència dels catalans i catalanes d'estar vivint en un país obert a noves aportacions culturals de profundes arrels històriques que ens han deixat un llegat cultural i tradicional com a base de la consciència nacional. En definitiva, ens cal connectar emotivament amb el nostre electorat, bo i recuperant l'èpica pròpia de la lluita per la justícia i les llibertats, per les causes personals i col·lectives, tant socials com nacionals.

Darrer trimestre 2011–2012

Esquerra Republicana ha d'enfortir-se tant internament com externament per tal d'esdevenir el pal de paller de l'independentisme que cerca la construcció d'una majoria social decidida a construir la República catalana en el sí de la UE. Un nou estat construït des dels valors republicans capaç d'estructurar un estat del benestar en base a un model de societat avançada. En aquest camí, la nostra tasca és tant la de situar el pensament independentista en la centralitat política dels Països catalans, com la d'eixamplar la base social de l'independentisme en l'espai polític del centresquerra. Així doncs, és imprescindible que Esquerra Republicana engegui un cercle virtuós de creixement en base a l'enfortiment intern que ha de reforçar-nos a nivell extern i viceversa.

A NIVELL INTERN

La prioritat d'Esquerra Republicana és enfortir-se internament en els aspectes organitzatius, territorials i operatius, amb l'objectiu de seguir obrint el partit a la ciutadania i de millorar l'eficiència amb què utilitzem els nostres recursos.

Una de les claus per afrontar aquesta nova situació passa per plantejar formes de funcionar intenses de treball, basades en la implicació i la participació de la militància i les persones simpatitzants. Cal treure profit del talent existent a tots els nivells de l'organització i intensificar l'ús de les tecnologies, que afavoreixen el treball en xarxa i l'eficiència en les comunicacions, la producció i la difusió de continguts.

En aquest procés d'enfortiment adquireix especial importància que com a organització ens dotem d'un veritable «Think tank» especialitzat a través de la Fundació Irla, així com l'articulació d'una eina de gestió i difusió del coneixement que contribueixi a la coordinació efectiva dels diferents estaments del partit, posi en valor l'expertesa i el capital polític acumulat dins el partit i permeti treure partit de les bones pràctiques existents en el territori.

L'enfortiment d'Esquerra Republicana, a curt termini, passa per cohesionar la nova direcció, obrir-nos com a partit i engegar el procés de construcció de confiança i reconexió social que ens permeti assentar les bases de la reconstrucció de l'espai polític. És urgent iniciar una tasca personal i col·lectiva d'empatia política cap a iniciatives i organitzacions del nostre entorn i de la societat civil organitzada, que ens connecti amb aquells

actors de la lluita social, nacional i de defensa del territori amb qui puguem compartir causes i objectius.

En aquest sentit, la transmissió dels valors republicans ha de posar les bases de la reconexió social, emergint com un partit fresc, cohesionat i renovat, en què la militància pugui oferir respostes vers els debats del panorama polític actual: els debats ideològics associats a la sortida de la crisi econòmica, els dèficits socials que es correlacionen amb el dèficit fiscal i l'aprofundiment de la qualitat democràtica.

Aquests debats socials ens haurien de generar uns marcs comunicatius favorables i coincidents amb la nostra oferta política, que s'haurà d'activar i posar en escena en les eleccions espanyoles.

A NIVELL EXTERN

A nivell extern, i en el cas de l'acció política dins l'àmbit de l'estat espanyol, es defineixen dos reptes immediats que es correlacionen amb el temps: encarar les eleccions espanyoles i plantejar aquelles accions derivades de la lluita contra l'espòli fiscal, que pel cas de Catalunya es concreten a partir dels resultats de la Comissió parlamentària pel pacte fiscal. No cal dir que el sentit general de l'estratègia pot ser adoptada per les federacions territorials presents en els altres indrets de la nació, si bé la seva concreció efectiva en el temps dependrà de les pròpies dinàmiques polítiques i agendes específiques, que seran determinades i consensuades en cadascun dels territoris on actuem com a partit.

L'agenda social i econòmica a curt termini vindrà determinada pels impactes de la crisi econòmica, de manera que la nostra acció política s'hauria de configurar al voltant de les propostes polítiques i les reformes que, d'una banda, permetin superar l'actual conjuntura de crisi econòmica i, d'altra banda, contribueixin a paliar els seus efectes sobre la població, especialment sobre aquells segments més desfavorits. Es tracta doncs de configurar una «via catalana i republicana de sortida de la crisi», que ha d'esdevenir una alternativa creïble a les polítiques liberals i recentralitzadores en matèria socioeconòmica. Els eixos centrals d'aquesta via serien: la creació d'ocupació de qualitat com a prioritat absoluta de l'actuació pública, la defensa dels instruments de l'estat del benestar, en especial la salvaguarda de la qualitat i la universalitat de la sanitat pública i de l'excel·lència assistencial dispensada en els centres sanitaris públics del país, la recuperació de l'equitat fiscal en la redistribució dels impactes de la crisi, l'ús eficient i sostenible dels recursos públics (amb tot el que comporta de transparència, radicalisme democràtic, eliminació d'obstacles burocràtics i supressió de les duplicitats administratives) i, finalment, la primacia del poder polític democràtic per sobre del poder econòmic i dels mercats. En aquest darrer eix, han de ser especialment rellevants les propostes adreçades a exigir responsabilitats i a combatre la impunitat del poder financer i la defensa dels col·lectius afectats per les males pràctiques que s'han produït en el passat.

L'agenda nacional a curt termini en el cas concret del Principat, vindrà centrada pels resultats de la Comissió parlamentària pel pacte fiscal, els quals de ben segur es traslladaran, amb major o menor claredat, als programes polítics de les forces polítiques catalanes per a les eleccions espanyoles. El marc conceptual prioritari consistiria en vincular el dèficit social amb el dèficit fiscal fruit de l'espòli recurrent a què ens sotmet l'aparell jurídic i polític de l'Estat. És important reforçar

el discurs del cost econòmic i especialment social de la dependència de forma didàctica, en fer visible que la independència no sols és necessària sinó que és viable i sostenible econòmicament.

Tanmateix, i amb vistes a la seva projecció a mig termini, haurem d'iniciar la tasca d'elaborar un nou pas teòric que ens permeti generar la nostra aposta per la independència com a millor garant de futur. No ens podem quedar només amb el debat sobre el sistema de finançament, sinó que cal avançar i crear un ampli i seriós debat sobre la viabilitat de la República catalana com a nou estat de la UE. La proposta independentista, a més de ser reactiva contra una situació de tracte econòmic injust, ha de ser proactiva a favor de l'exercici del nostre dret democràtic a decidir, en tots els aspectes que afectin el nostre futur.

ELECCIONS ESPANYOLES

Des de la perspectiva de les noves polítiques de pactes, i vistos els recents resultats electorals, Esquerra Republicana no s'ha d'obsessionar, ni carregar-se de responsabilitats que no li pertocuen. És l'hora de desplegar el nostre amor propi a partir de les primeres passes d'un nou projecte polític que comença a caminar, bo i esmenant errors del passat.

En qualsevol cas, s'ha de superar l'etapa precedent en la política espanyola, vist que la nostra acció parlamentària no ha tingut la justa correspondència davant d'un Govern espanyol (PSOE) que reula clarament de l'Espanya plural que havien preconitzat i unes esquerres catalanes que segueixen captives d'un sucursalsisme que avantposa els interessos de partit als de país.

És fonamental evitar basar la nostra personalitat política a partir de la política de pactes, sinó que cal fer-ho en positiu a partir del nostre propi projecte, de les nostres propostes polítiques i de la nostra capacitat de marcar l'agenda dels temes que han de convertir-se en factor de mobilització, de consciència cívica i d'implicació ciutadana vers la nostra acció política. Perquè som part del catalanisme que defensa l'estat del benestar, i som l'esquerra que, des dels valors republicans, defensa els drets dels catalans a decidir lliurement el seu futur polític.

En relació a la crisi econòmica, i d'acord amb les preocupacions de la ciutadania i en el context de profunda recessió actual, d'atur estructural i de descrèdit de la política de partits, les propostes a curt termini en l'àmbit social han de continuar pivotant sobre la transparència i la regeneració de la classe política, l'aprofundiment democràtic, l'ús eficient dels recursos públics, la salvaguarda dels pilars fonamentals de la igualtat d'oportunitats (salut, educació i serveis socials) i el plantejament de fórmules imaginatives per a la creació de llocs de treball.

Davant d'un possible escenari de derrota del PSOE —representat a Catalunya per una cara electoral sucursalista— i d'una majoria del PP i/o d'intensificació de les connivències d'aquest partit amb el nacionalisme més conservador —encarnat per la vessant menys sobiranista de CiU i més connivent amb la dreta espanyola—, i que compta amb una millor sintonia amb els poders econòmics i financers de caràcter sucursalista, s'obre una oportunitat per plantejar la possible unitat d'acció de les forces catalanes a Madrid i mobilitzar la societat civil a partir de plantejaments sòlids i decidits de mur de contenció dels pilars de la personalitat nacional del nostre país: el dret a decidir, el

concert econòmic, la llengua i la cultura, que tradicionalment l'elector tendeix a identificar amb Esquerra Republicana. Alhora, s'obre una oportunitat per establir una estratègia comuna a Madrid amb altres forces sobiranistes i progressistes, tant dels Països Catalans com d'altres nacions de l'Estat espanyol.

En aquest sentit, serà important no perdre de vista el marc conceptual del debat polític a l'entorn de les eleccions espanyoles, que pivotarà al voltant de la sortida de la crisi econòmica i la conveniència de les reformes de tall neoliberal que exigeixen els mercats i els principals actors econòmics i financers. En conseqüència caldrà plantejar-nos quin és el nivell de contestació a aquestes reformes que amenacen els pilars de l'estat del benestar. Aquest marc també haurà de ser processat i degudament contestat amb l'exigència de més transparència, més participació política, més aprofundiment democràtic i, a partir de plantejaments basats en l'exigència d'un ús eficient dels recursos públics, la creació de llocs de treball en favor de la qualitat de vida de les classes populars, bo i afavorint la seva capacitat emprenedora.

En aquest sentit, l'acció política al parlament espanyol ha de ser coherent amb els nostres principis, i és per això que Esquerra Republicana no col·laborarà amb l'estabilitat de les institucions espanyoles. Hem d'actuar com a republicans independentistes d'esquerres, bo i evidenciant els dèficits democràtics de les institucions espanyoles i fent visible la nostra independència respecte a elles, denunciant la seva acció quan es manifesta lesiva vers els interessos dels PPCC.

EL CONCERT ECONÒMIC

Propostes polítiques com el concert econòmic esdevenen estratègiques per tal de fer nostres les interseccions amb l'esquerra i amb el catalanisme; alhora ens ajuden a aguditzar les contradiccions dels altres i a crear esclatxes a banda i banda. Un catalanisme que menystingui la proposta del concert econòmic serà percebut com una opció sense fermesa nacional en tant que renuncia o menysprea àmbits de decisió i de poder propis. Una esquerra per a la qual la seva espanyolitat i la caixa —gairebé— única està per sobre de la consecució d'un instrument de finançament de l'estat del benestar com és el concert econòmic, la fa incoherent amb els valors d'igualtat i justícia social que pregona, en tant que supedita el benestar de les capes socials més desfavorides a la viabilitat econòmica del projecte d'Espanya.

En el procés de proposta i de negociació amb l'Estat pel pacte fiscal, Esquerra Republicana ha d'esdevenir, en primer lloc, la garantia que el model definit i consensuat per la Comissió parlamentària del pacte fiscal no desvirtua els eixos principals que fonamenten el sistema de concert econòmic aplicat a les comunitats forals, tot i que això signifiqui haver de fer modulacions en benefici dels consensos que definirien un objectiu conjunt com a país. Així mateix, vetllarà per tal que, durant la negociació amb l'Estat, no es rebaixin el plantejaments de la Comissió ni s'admeti que els rendiments econòmics addicionals, generats pel canvi de sistema de finançament, no comportin una clara correcció de la injusta situació actual de dèficit fiscal.

Esquerra Republicana hauria d'impulsar un nou sistema de finançament que, d'acord amb les característiques del mateix sistema de concert econòmic, sigui transparent en la forma de determinar els rendiments econòmics que representa per a Catalunya, evitant així

les possibilitats de deformació o emmascarament en la seva presentació a l'electorat.

D'aquesta forma, Esquerra Republicana hauria de projectar el seu rol davant l'electorat de l'efectiu acompliment de l'objectiu de país en matèria de concert econòmic i evitar que un acord no positiu pels interessos del país sigui venut a la ciutadania com un triomf.

Aquí serà clau la tasca de les persones economistes, així com la de les opinadores, les intel·lectuals i les prescriptores d'opinió, amb les quals haurem d'haver teixit complicitats prèvies.

Precisament, i per reforçar el caràcter d'objectiu de país en relació al concert, i amb la voluntat que aquest gaudeixi d'un suport social majoritari, seria convenient i estratègic que la negociació amb l'Estat anés precedida d'una consulta nacional específica que acompanyés amb força i claredat la voluntat expressada al Parlament, per tal d'evitar un posicionament respecte d'uns resultats probablement devaluats.

No cal oblidar que aquest procés d'unitat d'acció de les forces polítiques vers el concert haurà de generar les bases de mobilització que ens permetin com a partit establir ponts amb els actors de la lluita social i nacional de l'entorn, d'acord amb l'objectiu primordial d'enfortiment operatiu a curt termini. L'objectiu serà activar les bases socials del sobiranisme i els agents socials cap a allò que ens identifica com a partit. En aquest sentit, Esquerra Republicana estudiarà el fet de promoure amb d'altres organitzacions socials i polítiques una campanya de mobilització institucional i social per l'assoliment del Concert econòmic.

En aquest sentit, tant si els resultats de la negociació fracassen per la negativa de l'Estat, en el sentit que no representen cap modificació substancial, no resolen el dèficit fiscal i generen un mar de frustració nacional; com si són positius, i s'aconsegueix un model de concert econòmic amb l'Estat, amb el conseqüent impuls de l'autoestima i la confiança del conjunt del catalanisme en la sobirania, en el mig termini podria obrir-se una etapa propícia de lluita, de mobilització i de construcció nacional, amb les característiques pròpies d'una veritable transició cap a la independència.

El mig termini

A NIVELL INTERN

A mig termini, una vegada Esquerra Republicana s'hagi estructurat i rearmat operativament i el procés de reconexió social amb l'entorn comenci a ser una realitat, caldrà intensificar l'articulació d'un tercer espai de mobilització, d'activisme polític i electoral, com a alternativa simultània a les limitacions i ambigüitats, tant del nacionalisme conservador com del progressisme regressiu de matriu espanyola. Caldrà consolidar un tercer espai a partir de la implicació d'actors, organitzacions i grups afins en l'àmbit de la societat civil organitzada, la cultura, la comunicació, el coneixement, l'emprenedoria, el món del treball, l'acció social i la defensa del territori, amb qui puguem compartir valors, objectius polítics i preocupacions socials, econòmiques, culturals i mediambientals. Un espai de futur en què els valors republicans cohesionin una suma àmplia de voluntats, actituds i energies en benefici del municipalisme, el país, la llibertat, l'aprofundiment democràtic i el bé comú.

En aquest sentit, es podran endegar campanyes d'incidència nacional encaminades a solidificar els nostres valors, així com instar a la mobilització social i nacional per les causes compartides. L'activació, formació i motivació de la militància serà fonamental en la reconstrucció de l'espai polític de la nostra esquerra.

En la tessitura de les mobilitzacions que puguem protagonitzar, seria important plantejar lluites específiques per objectius concrets i mesurables per tal de poder generar il·lusió, confiança en les nostres forces i coratge en l'acció directa.

A NIVELL EXTERN

A nivell extern, l'agenda social i econòmica es definirà probablement pel disseny d'un nou model de desenvolupament econòmic, basat en la recuperació respecte la situació actual, sense saber si la profunda recessió actual haurà generat prou reformes per encarar un futur més sostenible, socialment, econòmic i ambiental, o si persistirà l'atur estructural i l'estat del benestar s'haurà aprimat en contra de la qualitat de vida de les classes mitjanes i treballadores. Des d'una perspectiva republicana, serà important insistir, si escau, en la didàctica de la relació entre el dèficit fiscal, les retallades i les reformes imposades que beneficien uns particulars, en detriment de la qualitat de vida de les classes mitjanes i subalternes i el bé comú.

La redifinició de l'horitzó social s'haurà de fer a partir de la integració del nou model de desenvolupament econòmic amb les bases fiscals que permeten la sostenibilitat i el desenvolupament de l'estat del benestar, així com el control polític democràtic sobre la governança del sistema econòmic. Més enllà de les polítiques en matèria de salut i d'educació i de començar a considerar la cultura com un servei bàsic, és estratègic consolidar la tercera pota pública de l'estat del benestar en matèria de serveis socials i assistencials, bo i estructurant connivències amb l'economia social i el tercer sector, on les empreses socials no lucratives puguin concertar amb l'administració serveis a la ciutadania, en un context d'envelliment de la població, i de major demanda de serveis personalitzats en matèria de benestar. També caldrà avançar en la consideració de la cultura com la quarta pota de l'estat del benestar, entenent-la com un servei bàsic i primordial per construir una societat oberta, democràtica, cívica i participativa que reverteixi sobre el bé comú.

Finalment, l'impacte dels processos econòmics i socials associats a la globalització, el replantejament de les societats del benestar en les societats modernes occidentals, la crisi energètica global, la sobirania alimentària i la incertesa associada als canvis geoestratègics, ens obliga també a parar atenció en els processos de renovació de les esquerres europees, a seguir els debats d'altres indrets propers i significatius i a pensar com, des dels Països Catalans, posem el nostre propi granet de sorra a les solucions a problemes globals que compartim amb altres nacions.

En l'àmbit econòmic, la nostra acció política ha de prioritzar les reivindicacions en matèria d'infraestructures, tant pel que fa a la creació com a la gestió, que permetin una millora significativa de la productivitat de les empreses dels territoris dels Països Catalans. Així mateix, caldrà impulsar les mesures de foment de l'ocupació, la correcció de l'equitat fiscal, la promoció de la internacionalització de les empreses i la innovació de les nostres indústries. En la definició de les mesures concretes, caldrà cuidar la sintonia amb els segments

més dinàmics del món de l'economia productiva, la PIME i l'economia social, així com els agents socials.

L'agenda nacional a mig termini vindrà marcada per dues dinàmiques, la de la situació interna a Catalunya i la de la nova legislatura espanyola. A Catalunya podria venir presidida pels resultats de la lluita per l'assoliment del concert econòmic, l'horitzó del procés de la conferència nacional i, si escau, per la consulta per la independència del 2014. A Espanya, el probable escenari d'un govern del PP fa incert el resultat d'una negociació bilateral per a obtenir el concert econòmic i, en qualsevol cas, s'obrirà una agenda que dibuixa un perfil de veritable transició nacional, depenent del potencial de mobilització i consens que s'hagi assolit en el moment anterior.

LA TRANSICIÓ CAP A LA INDEPENDÈNCIA

Un cop vistos els resultats de l'etapa anterior vers el repte de l'assoliment del concert econòmic, els Països Catalans podran entrar en una nova fase de mobilització de majories cap a la independència.

El molt probable fracàs de l'enèsim intent català per aconseguir un encaix satisfactori en una Espanya que nega la plurinacionalitat portarà de nou a la primera línia política la frustració nacional, amb una reedició corregida i augmentada de l'estat d'ànim provocat per la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut del passat juliol del 2010. En aquests temps, hauré passat de la convicció de l'esgotament del model autònom i federal per part d'una àmplia majoria social a la dramàtica experiència de l'estacament econòmic i el retrocés social provocat per l'escanyament financer que pateix el país. Un escanyament que, malgrat el miratge de la possibilitat d'un acord de finançament just per Catalunya, haurà mantingut la situació d'espoli fiscal i de pèrdua de competitivitat de la nostra economia. Un escanyament que ens pot condemnar a l'asfíxia permanent si el país no reacciona.

Tant si a les portes del 2014 el país pateix una frustració nacional, que ha evidenciat un cop més la voluntat separadora de l'Estat cap a la nació catalana, o bé l'encaix amb l'Estat ens situa en unes coordenades federals i acceptables en matèria de sobirania fiscal, les energies polítiques, socials i cíviques es podran canalitzar cap un moviment nacional de plena llibertat i justícia social.

En aquest sentit, i amb el benentès que Esquerra Republicana haurà estat una força protagonista en l'anterior procés, i que haurà expressat la seva lleialtat al Govern del país, haurà de cooperar amb les forces polítiques catalanes per forjar un moviment polític sense precedents en els darrers 40 anys.

La transició cap a la independència i la proposta d'una nova democràcia catalana s'haurà de dirimir segons un esquema de mobilització general que involucri el conjunt de forces polítiques, socials, cíviques i culturals. L'estructuració d'aquest moviment, en el qual Esquerra Republicana n'hauria d'exercir un dels lideratges, podria seguir un procés amb similituds i novetats en relació a la incompleta transició dels setanta del segle XX.

En primer lloc, en un escenari de confrontació de legitimitats democràtiques amb l'Estat espanyol, caldria articular les condicions per a afavorir la coordinació i la unitat de l'acció política dels partits d'obediència política catalana amb representació a les Corts Generals

a Madrid, en les matèries que esdevinguin claus per a la sobirania nacional.

En aquest sentit, seria desitjable que l'acció dels partits polítics majoritaris d'obediència catalana al Parlament de Catalunya basessin la seva acció unitària vers l'Estat segons una estructura inspirada en el consell de forces polítiques que va pilotar l'assoliment de consensos polítics bàsics en un context d'instabilitat política.

En segon lloc, a nivell cívic i social, caldria crear una estructura, inspirada en l'Assemblea de Catalunya, oberta a organitzacions de la societat civil, forces sindicals i entitats empresarials, entitats de la cultura, de l'ensenyament, de l'esport, del coneixement, etc. que integrés el teixit social, donés forma i aportés densitat a la reivindicació nacional. És important desenvolupar una acció positiva i integral que afavoreixi el posicionament de les principals institucions del país cap a posicions sobiranistes, més enllà dels cercles habituals en què tradicionalment s'ha vehiculat l'independentisme, bo i articulant un moviment transversal que vinculí directament la ciutadania i el seu compromís cívic amb l'exercici del dret a decidir.

A diferència del procés de fa 40 anys, el moviment polític i social propi d'aquesta transició nacional es complementaria amb una acció decidida des dels ens locals, que mitjançant un òrgan representatiu a mode d'assemblea d'alcaldes i regidors definiria els paràmetres de la transició des de la visió municipalista.

La importància d'aquest component permetria eixamplar directament la incidència territorial del moviment de reivindicació cap al conjunt de la nació, a més de reblar el vincle eminentment ciutadà amb la lluita col·lectiva representada des de l'acció institucional i parlamentària.

Finalment, s'hauria d'estructurar el front de la internacionalització de la causa catalana, que ja des del curt termini ha de seguir amb atenció els processos del País Basc, Escòcia i Flandes, i calibrar el potencial de possibilitats de l'ampliació interna de la UE, així com establir contactes, ponts, aliances i sintonies amb representants polítics i mitjans de comunicació d'altres estats europeus amb l'objectiu que la nostra lluita política sigui transmesa de forma directa, compti amb aliats poderosos i pugui ser valorada i ben rebuda arreu en nom de la democràcia i la llibertat.

Es considera imprescindible, doncs, que un moviment de transformació social, d'aprofundiment democràtic i d'alliberament nacional sigui capaç d'acumular la legitimitat i la representativitat necessària en tots els fronts possibles d'expressió col·lectiva i ciutadana, com per poder plantejar de forma seriosa i definitiva aquelles passes a seguir que puguin fer néixer jurídicament i políticament la nova sobirania del poble català en el marc de la UE.

26è CONGRÈS NACIONAL
LA NOVA ESQUERRA REPUBLICANA

